

GDYŃSKI
OŚRODEK
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI

Numer
(9)-2-2022

GDYŃSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

GDYŃSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

NR (9)-2-2022

© Copyright by Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Redakcja:
Justyna Olewińska

Redakcja techniczna i skład:
Jolanta Rucka

Opieka merytoryczna ze strony GODN:
mgr Wojciech Jankowski

Zdjęcie na okładce:
Martin Adams, Unsplash, Photos for everyone

ISSN: 1731-3821

SPIS TREŚCI

Justyna Olewińska

Wypalenie zawodowe – jak sobie z nim poradzić? 4

Beata Chojnowska-Gąsiorek, Irmina Żarska

Organizacja promocji szkoleń dla nauczycieli na przykładzie
Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli..... 8

Joanna Leszczyńska

Dzień Ziemi w ZSP nr 220

Ewelina Miszkiewicz

Zaproś Teatrzyk Kamishibai do swojej biblioteki i szkoły31

Magdalena Smoleń-Kowalska

Nauczyciel współorganizujący proces kształcenia uczniów o specjalnych
potrzebach edukacyjnych w klasie 34

Anna Zięba

Metody i narzędzia pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej39

Jolanta Chromiec

Znacząca rola technik i materiałów plastycznych w aktywizowaniu
procesów poznania, kreatywności, samodzielności i rozwoju pełni
osobowości ucznia 45

Paulina Dziegiel, Magdalena Krzemińska, Karolina Mikołajewska

Program własny Klubu Małego Pasjonata „Jestem Kreatywny”
dla klas 0-III 53

Elżbieta Andruchów

Propozycja metodyczna – test historycznoliteracki 64

Wypalenie zawodowe – jak sobie z nim poradzić?

Justyna Olewińska

konsultant GODN

Tematyka wypalenia zawodowego nauczycieli od kilku lat jest coraz szerzej omawiana przez nauczycieli, psychologów, pedagogów i inne osoby szeroko związane z oświatą i edukacją. Kwestii tej nie można pominąć rozważając nadal trwającą pandemię oraz odbywające się kilka lat temu strajki nauczycieli. Wszystkie te i inne czynniki wynikające z codziennych obowiązków i trudów zawodu mogą prowadzić do poczucia niespełnienia i frustracji.

W poprzednim „Kwartalniku”. poruszony został temat przyczyn i symptomów pojawienia się zjawiska wypalenia zawodowego. Przedstawione zostały pierwsze oznaki świadczące o możliwym rozwijającym się problemie i różne reakcje organizmu na czynniki stresogenne.

Niniejszy artykuł przedstawia sposoby radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, które są udziałem niemal każdego pedagoga w codziennej pracy z dziećmi i młodzieżą. Kluczowym elementem walki z wypaleniem jest wcześniejsza diagnoza i zauważenie faktu, że pojawił się problem. Obszary zapobiegania wypaleniu podzielone zostały na 3 kategorie: obszar indywidualny, kontakty z innymi oraz życie zawodowe.

Pierwsza kategoria dotyczy wszelkich działań, jakie możemy podjąć samodzielnie w celu zdiagnozowania i przeciwdziałania problemowi. W skład tych działań wchodzi te dotyczące zdrowia fizycznego i psychicznego, takie jak:

Zachowanie właściwej higieny snu

Kluczem w tej kwestii jest optymalna długość snu (nie za długo/nie za krótko), odpowiednie przygotowanie sypialni tj. odpowiednia temperatura pomieszczenia, brak intensywnego światła, brak urządzeń elektronicznych emitujących światło niebieskie.

Zdrowe odżywianie

Nie chodzi tu o ścisłą dietę, a głównie o komponowanie zbilansowanych posiłki dostarczających odpowiednie ilości składników odżywczych. Nie tylko wpływa to na nasz wygląd (ładniejsza cera, odpowiednia waga), ale w taki sam sposób poprawia samopoczucie (czujemy się lepiej, bo jesteśmy zdrowsi – zmniejszamy/niwelujemy braki witamin i minerałów odpowiednio skomponowanymi posiłkami).

Aktywność fizyczna

Niezwyczajnie istotna, kiedy chcemy dbać o całokształt naszego dobrobytu. Regularna i umiarkowana aktywność ma ogromny wpływ na funkcjonowanie organizmu i wszystkie procesy w nim zachodzące. Ważne jest to, aby nie przeforsowywać się, a wybrać taki rodzaj aktywności/sportu, który utrzyma nas w ruchu i sprawi, że będziemy odczuwać pozytywne skutki takiej aktywności przez dłuższy czas. Kluczowe jest też to, aby uprawiać taki sport, który przynosi nam radość – chęć do konkretnych ćwiczeń wzmacnia naszą, czasami różną, motywację do ich podejmowania. Pamiętajmy o rozciąganiu i regeneracji po treningu.

Świadome zarządzanie czasem i ustalanie priorytetów

Kolejną istotną kwestią jest jak najefektywniejsze zarządzanie czasem w taki sposób, aby w planie dnia/tygodnia/miesiąca/itp. znalazł się czas nie tylko na obowiązki, ale również na relaks/odpoczynek/nudę. Pamiętajmy, że brak zajęcia również może i często jest produktywny – ograniczenie bodźców zewnętrznych wpływa pozytywnie na pracę umysłu, który „odsunięty” od zewnętrznych rozpraszaczy jest w stanie efektywniej przetworzyć informacje. W taki sposób często zdarza się, że w chwilach, w których świadomie nie analizujemy żadnej kwestii czy problemu, rozwiązanie na nie przychodzi niejako samo.

Inwestuj w swój rozwój

Kolejną niezwykle istotną kwestią jest inwestowanie w swój rozwój, które jest częścią idei ustawicznego uczenia się. Doskonalenie swoich kompetencji i umiejętności nie tylko sprawia, że nasz umysł działa sprawniej, ale też motywuje do nieustannego poszukiwania nowych informacji czy doświadczeń, a to wzmacnia ogólną ciekawość życia i nadaje codzienności głębszego wymiaru. Jednocześnie będąc mocno zaangażowanym w wykonywanie jakiejś czynności, odrywamy myśli od kwestii zawodowych, co wpływa pozytywnie na zachowanie równowagi na linii życie zawodowe – życie prywatne.

Utrzymuj pozytywne relacje z innymi

Pamiętaj, aby pośród wielu obowiązków codziennych znaleźć też czas dla swoich bliskich: rodziny i przyjaciół. Dobre relacje z innymi i zaangażowanie w ich budowanie przynosi nie tylko ogromne korzyści dla naszego zdrowia psychicznego, ale również jest nieocenionym wsparciem w trudnych momentach. Wiedząc, że mamy kogoś, na kogo możemy liczyć, łatwiej jest nam pokonać te mniejsze jak i większe przeciwności losu.

Bądź swoim najlepszym przyjacielem

Dążenie do perfekcji samo w sobie nie jest złe, ale i z tym można przedobrzyć. Pamiętajmy, że jesteśmy tylko i aż ludźmi, ze wszystkimi mocnymi i słabymi stronami, ograniczeniami i konkretnymi umiejętnościami i kompetencjami. Trudno, a nawet niemożliwe jest być wybitnym w wielu dziedzinach życia. Mając do dyspozycji 100% czasu i uwagi,

musimy skądś zabrać, aby dodać więcej w innym miejscu. Dajmy sobie szansę na rozwijanie swoich umiejętności i talentów pod takim kątem, jaki jest najbardziej optymalny dla nas samych. Wybierajmy zajęcia/pracę w taki sposób, aby jak najlepiej móc wykorzystywać nasze osobiste kompetencje. Prawda jest taka, że nie ma osób „uniwersalnych”, za to każdy z nas może i często posiada więcej niż jeden talent/predyspozycję.

Podobne zasady funkcjonują w środowisku zawodowym. Oprócz tych reguł dobrze jest zadać sobie też kilka kluczowych pytań, które pomogą nam poznać nasze zawodowe potrzeby i potrzeby oraz oczekiwania naszych współpracowników i przełożonych.

Życie zawodowe

Zadajmy sobie pytania:

Czy wiem, czego chcę? Jak mam to osiągnąć?

Czy potrafię nazwać swoje potrzeby?

Jeśli tak, to wypisz je/narysuj/opisz.

Skup się na początku na pierwszych trzech pragnieniach.

Co daje mi radość w pracy z uczniami?

Jakie są potrzeby moich uczniów?

W jaki sposób współpracuję z innymi nauczycielami i z rodzicami uczniów?

Co mogę zrobić, aby być szczęśliwą nauczycielką/szczęśliwym nauczycielem?

Co daje mi energię?

Jak radzę sobie ze stresem i co mnie ładuje?

Pomimo wielu ograniczeń nadal istnieje przestrzeń, po której możemy się w miarę swobodnie poruszać, aby zbudować naszą autonomię zawodową. Świadomość mocnych i słabych stron oraz potrzeb naszych i naszych współpracowników są kluczowe do ustalenia ram zawodowych, wewnątrz których będziemy w stanie poruszać się w sposób najbardziej optymalny i efektywny.

Życie zawodowe - budowanie satysfakcji

1. Wolność w kwestii doboru metod nauczania i realizacji podstawy programowej.
2. Dobre relacje z rodzicami uczniów.
3. Wiara w swoje możliwości.
4. Czas na relaks.
5. Dobre słowo od uczniów.
6. Postaw na samorozwój!
7. Zadbajmy o kulturę współpracy w gronie nauczycielskim.
8. Spotykaj się z tymi, którzy Cię inspirują i motywują do działania, do zmiany.
9. Nie trać czasu na użalanie się nad sobą.
10. Nie trać energii na to, na co nie masz wpływu.
11. Ciesz się z sukcesów swoich oraz innych.
12. Błędy traktuj jak wyzwanie i kolejne kroki do rozwoju osobistego.
13. Żyj z myślą, że Twoje działania nie zawsze będą nagradzane i zauważane.
14. Nie oczekuj natychmiastowych rezultatów swoich działań.
15. Zaufanie i szacunek społecznym.
16. Bądź dobra/y dla siebie! Doceniaj siebie!
17. Do szczęścia potrzebujemy przede wszystkim... UCZNIÓW!

za ANNA KONARZEWSKA

Kolejną istotną kwestią we wspieraniu wdrażania profilaktyki wypalenia zawodowego jest postawa dyrektora/przełożonego. Nie można nie zauważyć, iż wszelkie pozytywne jak i negatywne wzmocnienia pochodzące od osoby kierującej szkołą/placówką są kluczowe do zachowania zdrowego podejścia, zaangażowania, a niekiedy i dystansu od spraw zawodowych każdego pracownika.

Co zatem dyrektor może zrobić, aby wspierać swoich podwładnych?

1. Podkreśla pozytywne strony zawodu/profesji.
2. Wspiera nauczycieli w ich codziennych działaniach.
3. Dbą o możliwość i zachęca do doskonalenia zawodowego swoich nauczycieli.
4. Pozna je cele, oczekiwania i nastawienie swoich pracowników.
5. Deleguje pracowników do zadań korespondujących z ich kompetencjami, umiejętnościami i zainteresowaniami.

Podsumowując, zjawisko wypalenia zawodowego staje się coraz powszechniejszym problemem nie tylko wśród nauczycieli, ale wszystkich profesji mającym bezpośredni kontakt z innymi ludźmi. Od niedawna też wypalenie zawodowe zostało wpisane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) na Międzynarodową Statystyczną Klasyfikację Chorób. Oznacza to, że już od 2022 roku możliwe jest uzyskanie zwolnienia lekarskiego na tę chorobę.

Tym bardziej koniecznością w tej sytuacji wydają się być zwiększone działania podejmowane w ramach profilaktyki wypalenia. Najistotniejszą kwestią jest zdefiniowanie problemu w zarodku, co pozwoli na wprowadzenie drobnych zmian w naszej codziennej rutynie po to, aby skutecznie odsunąć od siebie to zagrożenie. Inne kroki podejmowane w tym celu nie tylko pomogą nam uporać się z trudami zawodu, ale mogą również wprowadzić nową jakość w naszą codzienność.

Dziękuję za zapoznanie się z drugim artykułem dotyczącym tematyki wypalenia zawodowego nauczycieli. Trzeci (ostatni) z nich, który zostanie opublikowany w kolejnym wydaniu „Gdyńskiego Kwartalnika Oświatowego”, będzie poświęcony analizie wyników ankiety przeprowadzonej wśród nauczycieli z Gdyni i okolic. Ankieta zawierać będzie szczegółowe pytania z zakresu rozpoznania zagrożenia wypaleniem oraz metod zapobiegania. Planuje się przeprowadzić badanie na grupie około 100 pedagogów, co mam nadzieję przełoży się na jak najbardziej miarodajne wyniki prezentujące aktualny obraz dobrostanu nauczycieli z naszego obszaru.

Organizacja promocji szkoleń dla nauczycieli na przykładzie Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli

Beata Chojnowska-Gąsiorek

doradca metodyczny przedmiotu informatyka, GODN

Irmina Żarska

nauczycielka języka polskiego, Prywatna Szkoła Podstawowa im. Tony'ego Halika w Redzie

Doskonalenie zawodowe nauczycieli jest wpisane w specyfikę ich zawodu – poszerzanie własnych kompetencji jest jednym z podstawowych obowiązków pracowników oświaty. Wynika ono jednak nie tylko z zapisów prawa, ale również z charakterystycznych warunków pracy oraz cech współczesnego świata. Tempo następowania globalnych przemian, zmiany społeczne, zmieniające się potrzeby dzieci i młodzieży, rozwój technologii czy poszerzanie zasobu wiedzy ludzkości to tylko kilka z licznych czynników, które wpływają na to, że informacje i umiejętności zdobyte podczas przygotowywania się do zawodu na poziomie akademickim pozostają niewystarczające i wymagają nieustannych uzupełnień. Nauczyciel, żeby sprostać zadaniom, jakie stawia przed nim współczesna edukacja, nie może być bierny – musi być aktywny, dbać o swój rozwój zawodowy korzystając z różnych form samorozwoju: mediów społecznościowych, współpracy z innymi instytucjami, nauczycielami oraz narzędzi i zasobów internetowych.

Sposób organizacji i promocji szkoleń dla nauczycieli uległ znacznym i łatwo dostrzegalnym zmianom w ciągu ostatnich lat. Pandemia SARS-CoV-2 oraz wprowadzenie edukacji zdalnej niezaprzeczalnie przyspieszyły (dotąd dokonujący się powoli) rozwój umiejętności cyfrowych polskich nauczycieli (badania wskazują, że do prowadzenia edukacji w formie zdalnej czuła się przygotowana niewielka grupa polskich nauczycieli – zaledwie 10%). Pojawiła się konieczność szybkiego doształcenia w tym zakresie, wiele szkoleń, konferencji i inicjatyw zostało przeniesionych w przestrzeń internetu. Ponadto we wszystkich dziedzinach życia obserwuje się obecnie zwiększenie znaczenia roli mediów społecznościowych, które modyfikują model promowania usług – w tym szkoleń dla nauczycieli.

W ostatnim czasie w wielu ośrodkach metodycznych i szkoleniowych zauważono tendencję spadkową w obszarze zainteresowania szkoleniami przez nauczycieli. Dlatego też dwie nauczycielki: Beata Chojnowska-Gąsiorek (doradca metodyczny z zakresu informatyki w GODN, nauczycielka informatyki w Szkole Podstawowej Nr 6 w Gdyni, wy-

kładowczyni w Ateneum – Akademii Nauk Stosowanych w Gdańsku, trenerka w Centrum Edukacji i Rozwoju „Progresownia”) i Irmina Źarska (koordynatorka ds. wdrażania nowoczesnego systemu edukacji i nauczycielka języka polskiego w Prywatnej Szkole Podstawowej im. Tony’ego Halika w Redzie oraz wykładowczyni i opiekunka studiów w Ateneum – Akademii Nauk Stosowanych w Gdańsku) postanowiły przeprowadzić badania, których celem było uzyskanie informacji na temat sposobu organizacji promocji szkoleń dla nauczycieli na przykładzie Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, a także wskazanie obszarów, w których należałoby tę organizację zmodyfikować, by zwiększyć popularność form doskonalenia nauczycieli organizowanych przez ośrodek. Przygotowane rekomendacje umożliwią rozwój działalności placówki w tym zakresie. Przygotowana została ankieta, dzięki której autorki miały nadzieję zyskać odpowiedzi na pytania o to, jaki jest stosunek nauczycieli do samorozwoju oraz co wpływa na to, że wybierają szkolenia organizowane przez konkretną placówkę.

W ankiecie postawione zostały następujące pytania:

- Czy według Ciebie nauczyciele powinni mieć obowiązek regularnego uczestnictwa w szkoleniach?
- Z jakich form doskonalenia nauczycieli korzystasz w swojej pracy?
- Co skłania Cię do wyboru konkretnego szkolenia?
- Czy korzystałaś/eś ze szkoleń Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli?
- W jakiej formie korzystałaś/eś ze szkolenia?
- Jak dowiedziałeś o szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli?
- Czy inni nauczyciele polecali Ci szkolenia GODN-u?
- Czy szkolenia GODN-u, w których brałeś udział, spełniły Twoje oczekiwania?
- Czy polecasz szkolenia GODN-u innym nauczycielom?
- Czy słyszałeś/aś o Gdyńskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli?
- Czy znasz stronę www.godn.eu?
- Czy znasz stronę (fanpage) na Facebooku Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczyciela?
- W jaki sposób (Twoim zdaniem) powinny być promowane szkolenia, by docierały do największej liczby odbiorców? Podaj nam swoją propozycję.

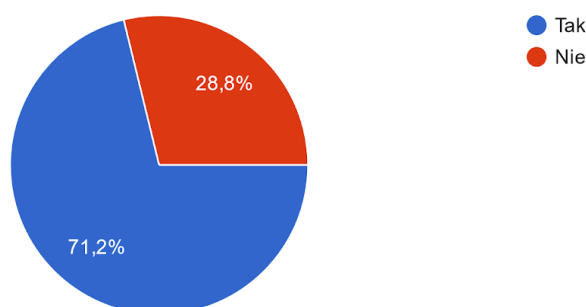
Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem metody ilościowej, sondażowej z zastosowaniem formularza on-line w aplikacji Formularze Google. Ankieta została przeprowadzana wśród pomorskich nauczycieli. Badania zostały przeprowadzone on-line w grudniu 2021 roku. W badaniu wzięło udział 170 nauczycieli z województwa pomorskiego.

Wyniki badań

Pierwsze pytanie, jakie zostało zadane w ankiecie, dotyczyło opinii nauczycieli na temat obowiązku regularnego uczestnictwa nauczycieli w szkoleniach. 71,2% ankietowanych potwierdziło, iż powinien to być obowiązek każdego nauczyciela. Aż 28,8% uznało, że nie powinni oni mieć obowiązku regularnego uczestniczenia w szkoleniach. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 1.

Czy według Ciebie nauczyciele powinni mieć obowiązek regularnego uczestnictwa w szkoleniach?

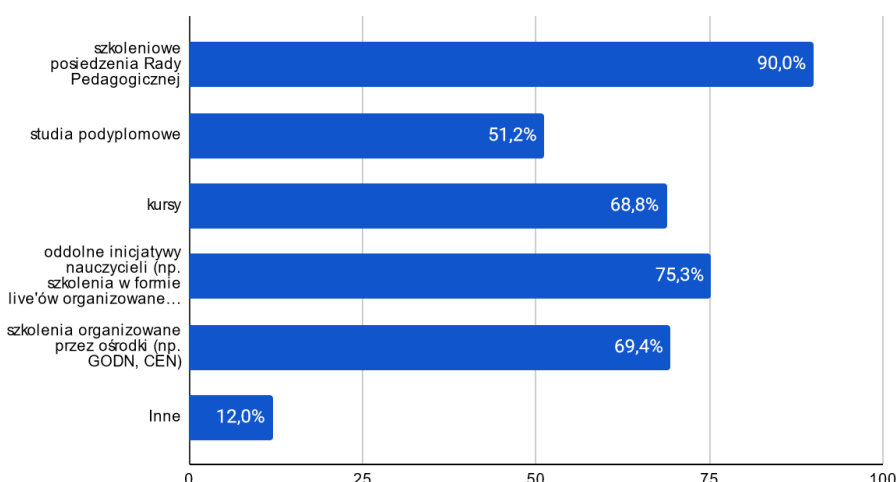
170 odpowiedzi

Wykres 1. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy według Ciebie nauczyciele powinni mieć obowiązek regularnego uczestnictwa w szkoleniach?

Kolejne pytanie dotyczyło form doskonalenia, z których nauczyciele korzystają w swojej pracy. Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę podanych opcji oraz proponować własne. Z odpowiedzi uzyskanych od ankietowanych wynika, że 90% nauczycieli korzysta głównie ze szkoleniowych posiedzeń rad pedagogicznych. 75,3% ankietowanych korzysta z oddolnych inicjatyw nauczycieli (np. ze szkoleń w formie live'ów organizowanych w portalu społecznościowym Facebook). 69,4% korzysta ze szkoleń organizowanych przez ośrodki (np. GODN, CEN), natomiast 68,8% – z kursów. Studia podyplomowe wybrało 51,2% nauczycieli. 12% respondentów wymieniło jeszcze inne formy doskonalenia. Były to: literatura fachowa, konsultacje, obserwowanie zajęć innych nauczycieli, szkolenie i kursy on-line organizowane przez wydawnictwa edukacyjne, warsztaty kreatywne organizowane przez instytucje poza oświatą, kongresy, zloty nauczycieli, udział w szkoleniach podczas udziału w programie „Szkoła z klasą”, szkolenia w ramach środków Unii Europejskiej, międzynarodowe webinary, kursy MOOC, portale edukacyjne, publikacje, książki. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 2.

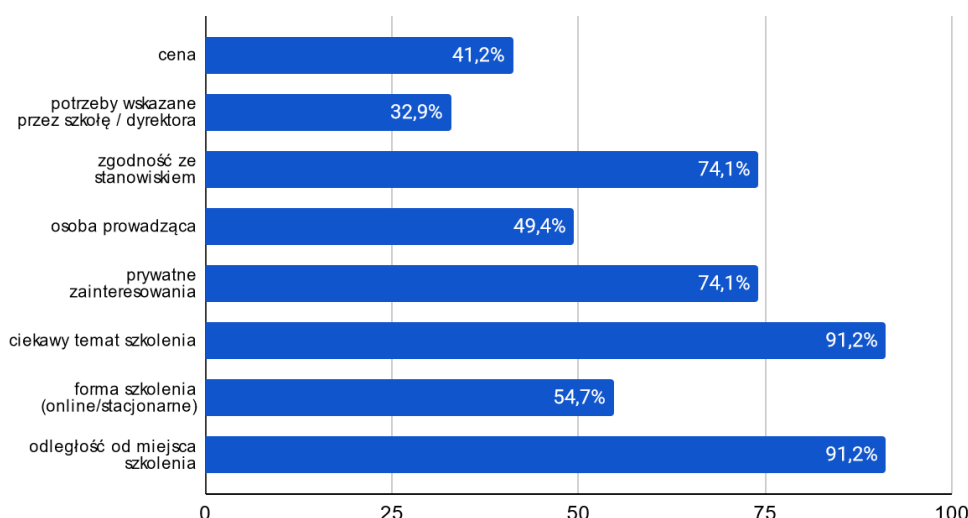
Z jakich form doskonalenia nauczycieli korzystasz w swojej pracy?

Wykres 2. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Z jakich form doskonalenia nauczycieli korzystasz w swojej pracy? (Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.)

Pytanie trzecie dotyczyło czynników, które wpłynęły na wybór konkretnego szkolenia. Tutaj ponownie respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Aż 91,2% ankietowanych uznało, że decydujący wpływ na wybór szkolenia ma jego ciekawy temat. 74,1% nauczycieli za ważny element uznało zgodność szkolenia ze stanowiskiem pracy, a także prywatne zainteresowania. Prawie co druga osoba ankietowana uznała, że duże znaczenie ma forma szkolenia (54,7%), a wybór szkolenia w dużym stopniu zależy od osoby prowadzącej (49,4%). Dla 41,2% nauczycieli znaczenie przy wyborze szkolenia ma cena. 32,9% uznało, że szkolenia dostosowuje do potrzeb wskazanych przez dyrektora czy przez szkołę. Tylko 22,4% uznało, że odległość od miejsca formy doskonalenia na wpływ na jej wybór. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 3.

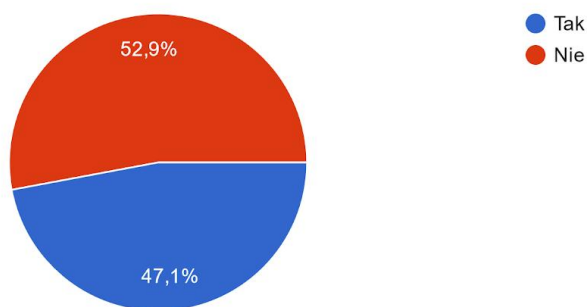
Co skłania Cię do wyboru konkretnego szkolenia?

Wykres 3. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Co skłania Cię do wyboru konkretnego szkolenia? (Zaznacz wszystkie odpowiedzi zgodne z Twoim wyborem.)

Kolejne pytanie dotyczyło bezpośrednio Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Pomorscy nauczycieli mieli w nim określić, czy kiedykolwiek korzystali ze szkoleń proponowanych przez ten ośrodek. Nieco więcej niż połowa (52,9%) respondentów korzystała ze szkoleń tej instytucji. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 4.

Czy korzystałaś/eś ze szkoleń Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli?
170 odpowiedzi

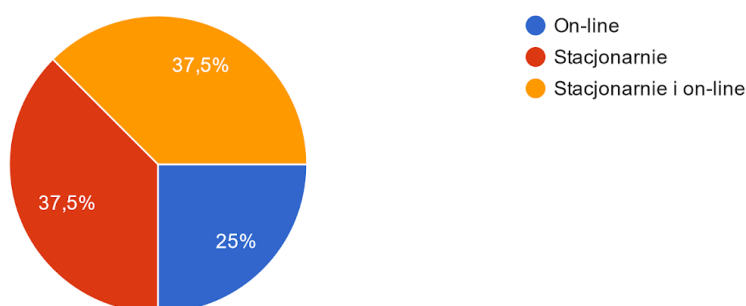

Wykres 4. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy korzystałaś/eś ze szkoleń Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli?.

Do 80 nauczycieli, którzy korzystali ze szkoleń Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia, zostały skierowane kolejne pytania.

Jedno z nich dotyczyło form szkoleń, w których brali udział. Okazało się, że większość (37,5%) korzystała ze szkoleń stacjonarnych, a także ze szkoleń stacjonarnych i on-line, zaś 25% brało udział tylko w szkoleniach on-line. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 5.

Ze szkolenia w jakiej formie korzystałaś/eś?
80 odpowiedzi

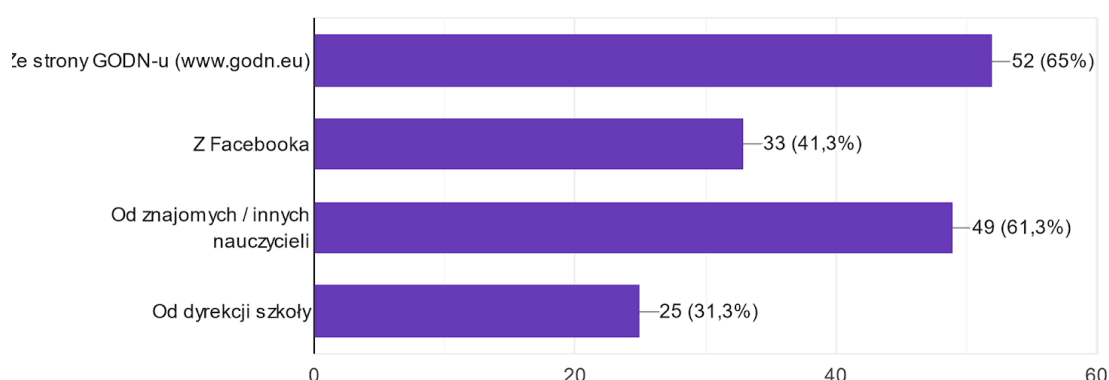
Wykres 5. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Ze szkolenia w jakiej formie korzystałaś/eś?

Jak dowiedziałaś/eś się o szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli? – to kolejne pytanie, jakie zostało skierowane do tych ankietowanych, którzy brali udział w formach doskonalenia proponowanych przez tę instytucję. Respondenci mogli zazna-

czyć więcej niż jedną odpowiedź. 65% nauczycieli korzystających z usług GODN dowiedziało się o ośrodku ze strony www.godn.eu, a 61,3% od znajomych lub innych nauczycieli. Co ciekawe, mniej niż połowa nauczycieli (41,3%) dowiedziało się o szkoleniach z portalu społecznościowego Facebook, a informację od dyrekcji szkoły uzyskało tylko 31,3% nauczycieli. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 6.

Jak dowiedziałeś się o szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli? (Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.)

80 odpowiedzi

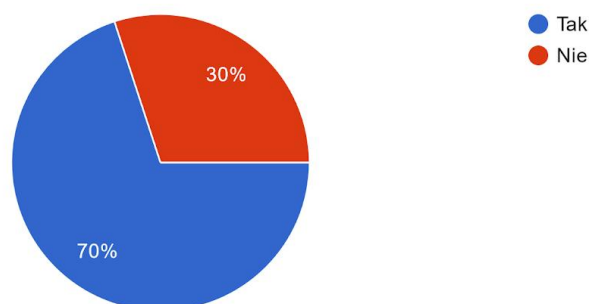

Wykres 6. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Jak dowiedziałeś się o szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli? (Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.)

Kolejne pytanie skierowane do nauczycieli, którzy brali udział w szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli (Czy inni nauczyciele polecali Ci szkolenia GODN-u?) ukazało, że 70% nauczycieli poleca innym nauczycielom szkolenia prowadzone przez doradców metodycznych w Gdyńskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli. 30% nauczycieli nie spotkało się z poleceniem szkoleń w GODN. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 7.

Czy inni nauczyciele polecali Ci szkolenia GODN-u?

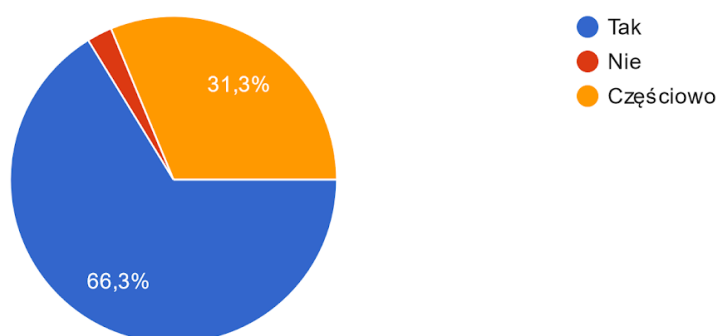
80 odpowiedzi

Wykres 7. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy inni nauczyciele polecali Ci szkolenia GODN-u?

Ankietowani, którzy brali udział w szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, odpowiedzieli również na pytanie o to, czy formy doskonalenia, w których brali udział, spełniły ich oczekiwania. Okazało się, że 66,3% (53 nauczycieli) jest zadowolonych ze szkoleń, w których wzięli udział, a 31,3%, (czyli 25 nauczycieli) – częściowo. Tylko 2,5% (czyli 2 ankietowanych) nauczycieli uznało, że szkolenia nie spełniły ich oczekiwań.

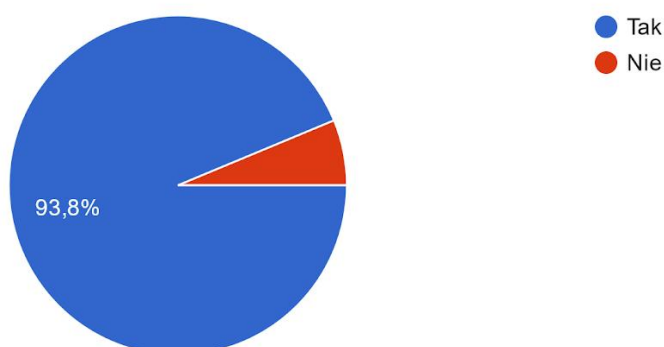
Czy szkolenia GODN-u, w których brałeś udział, spełniły Twoje oczekiwania?
80 odpowiedzi

Wykres 8. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy szkolenia GODN-u, w których brałeś udział, spełniły Twoje oczekiwania?

Kolejne pytanie zadane nauczycielom, którzy brali udział w szkoleniach organizowanych przez Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, dotyczyło poleceń tychże innym edukatorom. Wśród 80 nauczycieli ankietowanych 93,8% poleciłoby szkolenia, w których wzięli udział. Tylko 6,2% ankietowanych (5 nauczycieli) nie poleciłoby szkoleń organizowanych przez doradców GODN. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 9.

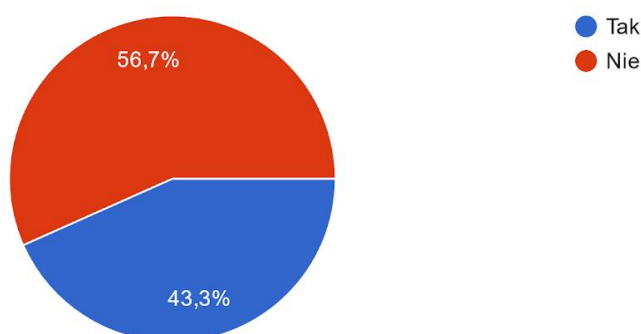
Czy polecasz szkolenia GODN-u innym nauczycielom?
80 odpowiedzi

Wykres 9. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy polecasz szkolenia GODN-u innym nauczycielom?

Do 90 nauczycieli, którzy nie korzystali wcześniej ze szkoleń Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli skierowane zostało pytanie: Czy słyszałaś/eś o Gdyńskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli?. Spośród nauczycieli, którzy nigdy nie korzystali ze szkoleń GODN, 39 nauczycieli (43,3% ankietowanych) słyszało o GODN. Więcej niż połowa badanych nie wie o istnieniu Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 10.

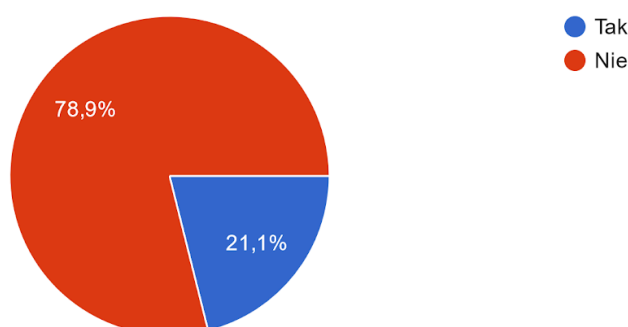
Czy słyszałaś/aś o Gdyńskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli?
90 odpowiedzi

Wykres 10. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy słyszałaś/aś o Gdyńskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli?

Kolejne pytanie skierowane do osób, które nie korzystały do tej pory z oferty Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, dotyczyło strony internetowej tej instytucji. Okazało się że 78,9% ankietowanych, nie zna strony www.godn.eu. 21,1%, czyli 19 nauczycieli miało kontakt ze stroną, jednak nigdy nie skorzystało ze szkoleń. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 11.

Czy znasz stronę www.godn.eu?
90 odpowiedzi

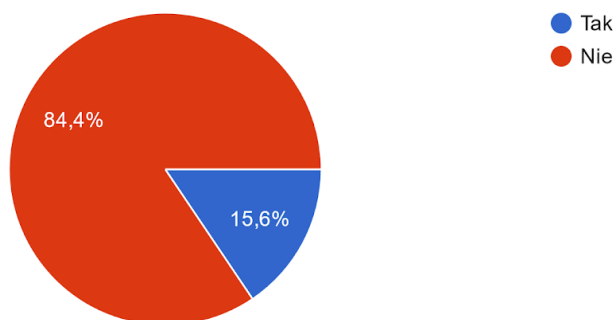
Wykres 11. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy znasz stronę www.godn.eu?

Kolejne pytanie również dotyczyło źródła informacji o GODN – fanpage’a w portalu społecznościowym Facebook. Okazało się, że wśród osób, które nie korzystały z oferty

GODN, 84,4% nie miała kontaktu również z kontem na Facebooku Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. 15,6% ankietowanych zna konto na Facebooku, ale nie korzystało nigdy z oferty GODN. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 12.

Czy znasz stronę (fanpage) na Facebooku Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczyciela?

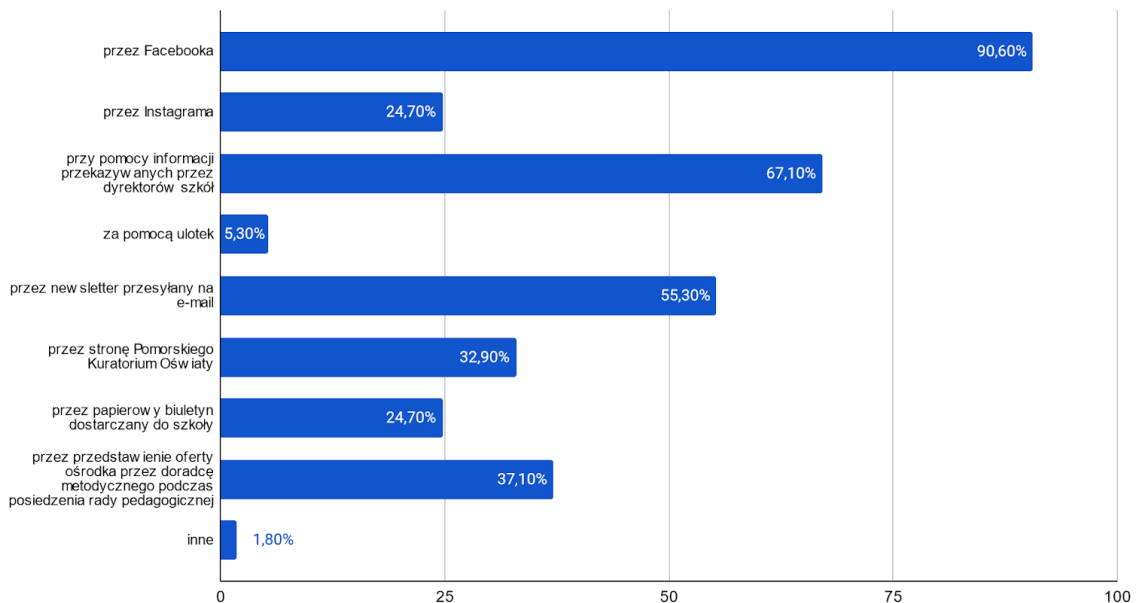
90 odpowiedzi

Wykres 12. Odpowiedzi respondentów na pytanie: Czy znasz stronę (fanpage) na Facebooku Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczyciela?

Kolejne pytanie nie dotyczyło bezpośrednio działalności Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, skierowane były do wszystkich ankietowanych (niezależnie od tego, czy brali oni udział w szkoleniach organizowanych przez tę instytucję). Wskazywało ono bezpośrednio na sposoby promowania szkoleń, które są pożądane przez nauczycieli, którzy chcieliby wziąć w nich udział. Aż 154 osoby na 170 ankietowanych (90,6%) uważają, że dziś głównym miejscem promocji szkoleń jest Facebook i to za jego pomocą należy promować szkolenia. Instagram nie jest aż tak popularny wśród nauczycieli, wskazało go jedynie 42 nauczycieli, czyli 24,7%. Źródła, które uzyskało głosy więcej niż połowy ankietowanych (55,3%) to informacje przekazywane przez dyrektorów szkół oraz newslettery przesyłane na e-mail. Informacje o szkoleniach umieszczone na stronie Pomorskiego Kuratorium Oświaty wskazało 56 osób, czyli 32,9% respondentów. 37,1% nauczycieli uważa, że oferta szkoleń powinna być przedstawiona osobiście przez doradcę metodycznego podczas posiedzenia rady pedagogicznej. Wersja papierowa oferty szkoleń w wersji biuletynu dostarczanego do szkół zaproponowało 24,7%, a ulotki tylko 5,3% ankietowanych. Odpowiedzi respondentów na to pytanie zostały zilustrowane na wykresie 13.

W jaki sposób (Twoim zdaniem) powinny być promowane szkolenia, by docierały do największej liczby odbiorców?

Wykres 13. Odpowiedzi respondentów na pytanie: W jaki sposób (Twoim zdaniem) powinny być promowane szkolenia, by docierały do największej liczby odbiorców? (Zaznacz wszystkie odpowiedzi, które uważasz za słuszne.)

Rekomendacje dla Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli

Po analizie badań sformułowaliśmy rekomendacje dla Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, mające na celu wprowadzenie modyfikacji do promocji szkoleń tej instytucji tak, by zwiększyć ich popularność oraz zwiększyć liczbę ich uczestników.

1. W związku z tym, że w dzisiejszych czasach najpopularniejszym źródłem informacji na temat organizowanych szkoleń dla nauczycieli jest Facebook, Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli powinien położyć większy nacisk na odpowiednie prowadzenie strony w tym portalu (mimo tego, że większość nauczycieli wyraziła zadowolenie ze szkoleń GODN-u, w których brali udział, to bardzo duża grupa respondentów nigdy nie słyszała o działalności tej instytucji – potencjał ośrodka nie jest w pełni rozwijany przez brak odpowiedniej promocji w mediach społecznościowych).
2. Z uwagi na dużą konkurencję na rynku szkoleń należy promować szkolenia – głównie za pośrednictwem mediów społecznościowych – tworząc posty na temat nadchodzących wydarzeń i zachęcając do wzięcia w nich udziału (do tej pory na fanpage'u Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli pojawiały się tylko relacje ze szkoleń, które się już odbyły).

3. Warto przygotowywać dla szkoleń organizowanych przez Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli grafiki, które będą spójne i tworzyć będą identyfikację graficzną tej instytucji i jej wydarzeń.
4. Ze względu na to, że dla potencjalnych uczestników szkoleń istotne jest nazwisko prowadzącego, zaleca się uzupełnienie informacji na stronie www Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli o te dane oraz podanie ich w momencie promowania wydarzenia za pośrednictwem portalu społecznościowego Facebook.
5. Należy położyć większy nacisk na reklamę działalności Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli (w związku z tym, że informacja na temat jego istnienia nie jest powszechnie znana) – na przykład udostępniając wydarzenia za pomocą portalu społecznościowego Facebook w różnych grupach nauczycielskich czy podejmując współpracę z osobami, których strony w mediach społecznościowych już generują duże zasięgi.
6. Warto stworzyć newsletter z ofertą szkoleń proponowanych przez Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i wysyłać go do pomorskich szkół na początku każdego miesiąca.
7. Zalecany jest rozwój strony www ośrodka w taki sposób, by każde szkolenie zostało opisane i jednoznaczny był jego zakres.
8. Należy rozważyć uczestnictwo doradców metodycznych w radach pedagogicznych różnych szkół i przedstawianie oferty szkoleniowej ośrodka.
9. Warto organizować spotkania dyrektorów pomorskich szkół, by przekazać im informacje na temat działalności i oferty ośrodka, by ci mogli je przedstawić nauczycielom w swoich szkołach.
10. Zalecane jest nawiązanie współpracy z Pomorskim Kuratorium Oświaty, by uzyskać możliwość publikowania informacji na temat organizowanych szkoleń w jego przestrzeni internetowej.

Obecny rynek szkoleń dla nauczycieli jest niezwykle zróżnicowany i coraz bogatszy, co sprawia, że instytucje zajmujące się organizacją tego typu przedsięwzięć muszą przystosować się do tych warunków i położyć większy nacisk na promocję, by uzyskać dużą grupę odbiorców. Przypadek Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli wskazuje, jak – w dzisiejszych czasach – istotny jest to obszar działalności tego typu instytucji. Mimo tego, że opinia większości osób, które brały udział w szkoleniach ośrodka, była pozytywna, to i tak obserwuje się spadek liczby osób biorących udział w szkoleniach – właśnie ze względu na brak odpowiedniej promocji organizowanych wydarzeń w mediach społecznościowych.

Rekomendacje, które stanowią część niniejszej pracy, zostały przekazane doradcom metodycznym oraz dyrektorowi Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli podczas spotkania. Zostały one zaakceptowane i mają stać się podstawą modyfikacji w obrębie działalności ośrodka w zakresie promocji szkoleń.

Jesteśmy przekonane, że po wprowadzeniu tychże zmian warto ponowić przeprowadzoną ankietę, by przekonać się, czy sformułowane zalecenia oraz ich wdrożenie wpłynęły pozytywnie na popularność i liczbę osób biorących udział w szkoleniach Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

Dzień Ziemi w ZSP nr 2

Joanna Leszczyńska

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Gdyni

„Planuję, nie marnuję!”, „Ziemię pokochajcie i o nią dbajcie!”, „Nasza planeta, nasz dom!” – to tylko niektóre hasła, jakie 22 kwietnia 2022 r. wykrzykiwały dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Gdyni. Dzień Ziemi obchodzono tutaj niezwykle hucznie.

Dzień Ziemi w naszej szkole to podsumowanie całorocznej pracy w projekcie Lider Lokalnej Ekologii z hasłem na ten rok: „Im mniej, tym lepiej”. Obchody mają charakter happeningu, stawiamy na działanie, aktywność, zaangażowanie, kreatywność – mówi Małgorzata Czyż, nauczycielka geografii i główna koordynatorka Dnia Ziemi w ZSP nr 2.

Głównym celem zaplanowanych na dzisiaj wydarzeń jest kształtowanie postaw proekologicznych w trzech obszarach: myślę, czuję, działam – dodaje Sylwia Omernik, współorganizatorka.

Im wcześniej nabywa się świadomości i wiedzy jak mądrze, zdrowo, ekologicznie żyć, tym lepiej dla ludzi i planety. Najpierw wymienimy zatem bogatą listę aktywności naszych dzielnych przedszkolaków! Wszystkie grupy się bardzo zaangażowały. Kraby, Raczki, Delfinki, Muszelki, Foczki, Koniki Morskie, Rybki i Pingwinki malowały, sadziły, eksperymentowały, słuchały bajek i pogadanek, brały udział w konkursach. Efekty przeszły najśmielsze oczekiwania: powstał wspaniały plakat o tematyce ekologicznej, odbyła się degustacja eksperymentalnie rzeżuchy wyhodowanej bez światła, ziemi i wody, w ogrodzie przedszkolnym zasiano zioła i posadzono czereśnię oraz samodzielnie wyhodowane przez dzieci sadzonki dębów. Ciekawe, jak duże będą, kiedy wydobyta zostanie umieszczona w ogrodzie kapsuła czasu z listem „Spotkamy się za 10 lat”.

Dzień Ziemi w Przedszkolu nr 54 dopełniły projekty filmowe i literackie: obejrzenie filmu edukacyjnego i dyskusja na temat ekologii; wysłuchanie opowieści „Wielka podróż Sebka i Zuzi” wydanej przez Komunalny Związek Gmin: dolina Redy i Chylonki”, bajki z cyklu „Miasto Kwiatów”, a także wizyta w bibliotece i wypożyczenie książki nt. ekologii. Wspaniały i ważny dzień życia przedszkola pozwolił sformułować wnioski:

„Segregowanie śmieci elektrycznych jest potrzebne i mądre” – powiedziała Julia lat 7 z „Delfinków” po wysłuchaniu bajki „Miasto kwiatów”. Małgosia lat 5 „Pingwinki, wie, że

Drzewa są potrzebne, dają kwiaty i liście, dają tlen". Na pytanie: „Co to jest ekologia?” – dzieci zawieszały głos, po chwili nauczycielki usłyszały: „To trudne pytanie, bo dużo trzeba powiedzieć...”. Tak o ekologii trzeba dużo mówić, wiedzieć i dla niej robić!

Szkolne klasy młodsze świętowały Dzień Ziemi wesoło, kolorowo i aktywnie. Kilka dni wcześniej dzieci zrobiły transparenty, przygotowały hasła, przyniosły grzechotki i dziś śmiało, z radością ruszyły na „Marsz Ekologiczny” ulicami osiedla Karwiny 2.

W ten sposób dzieci zwróciły uwagę otoczenia, przypomniały o Dniu Ziemi i konieczności ochrony jej zasobów. Było wspaniale, humory świetne, dopisała nam również pogoda – relacjonuje Anna Matuszczak, nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej. – Hasło klasy 2b brzmiało: „Eko będę – Świat zdobędę!” i niech tak się stanie!

Dla uczniów klas II i III został zorganizowany Konkurs Wiedzy Ekologicznej, który przygotowała Krystyna Ciesielska, wychowawczyni klasy 1d. Dzieci odpowiadały na pytania dotyczące m.in. segregacji śmieci czy właściwego zachowania w lesie lub w parku. Wskazywały, jak należy dbać o naturalne zasoby i mogły sprawdzić, czy ich postawa jest godna prawdziwych miłośników przyrody i naszej planety.

Na centralnym holu szkoły zwanym łącznikiem zaprezentowano prace uczniów klas VII pt. „Planeta Nowa” inspirowaną suprematyzmem i surrealizmem „Czarny kwadrat Malewicza” i Rene Magritte „Golconda” oraz wystawę plastyczną „Świadomy konsument czyta etykiety”. Natalia Myszko, nauczycielka plastyki – artystka, stworzyła z uczniami wystawę godną szerokiej widowni i muzealnej ekspozycji. Kolaże, plakaty przykuwają uwagę, wymową budzą refleksję, a wyrazem artystycznym zachwyt!

Uczniowie klasy 7d i klas 8 na lekcjach realizowali projekt „Świadomy konsument czyta etykiety”. Produkty, które kupujemy, opatrzone są często specjalnymi znakami informującymi o ich wpływie na nasz organizm i środowisko. W trosce o otoczenie, w którym żyjemy, oraz o własne zdrowie świadomy konsument powinien je znać – w odniesieniu do edukacyjnego aspektu wystawy zauważa Katarzyna Zimna, nauczycielka chemii.

W szkole wiele się działo, stanowiska przykuwały uwagę uczniów pomysłowością i różnorodnością. Przy jednym z nich odbywała się promocja „Królowej Ekologii”. Uczennice klasy 8 rozdawały kolejny, trzeci już numer szkolnej gazetki proeko. Zachęcały do lektury, akcentowały ważne zagadnienia podejmowane w 3 numerze pisma: problem marnowania żywności, istotę czytania etykiet, prawidłową segregację bioodpadów

i potrzebę tworzenia kompostowników. Uczniowie słuchali, czytali, chętnie rozwiązywali krzyżówkę, interesowali się konkursem na stworzenie przepisu z resztek jedzenia.

Czuję wielką satysfakcję, mogąc współorganizować działania z okazji Dnia Ziemi – mówi Oliwia Pomaska, uczennica klasy 8c. – Wiem, że takie inicjatywy pomagają w budowaniu świadomości, że nasza planeta jest ważna, że bez niej nie będziemy istnieć.

Przygotowania do Dnia Ziemi trwały w naszej szkole przez kilka miesięcy – stwierdza Agnieszka Gałęziewska, polonistka, redaktorka gazetki „Królowa Ekologii”. – Wspólnie z uczniami zredagowaliśmy życzenia dla naszej planety, które w formie plakatu umieszczone zostały na tablicy. Nagraliśmy filmiki m.in. dokumentujące pierwsze oznaki wiosny, aby upewnić się, że na pewno przyszła ulubiona dla Matki Ziemi pora roku.

Przy innym stanowisku można było ofiarować Ziemi prezent. Uczniowie na zielonych listkach zapisywali, co w ciągu całego roku zrobili dla planety. Po zapisaniu informacji każdy uczeń przyczepiał swój listek do namalowanego drzewa. W ten sposób wspólnie stworzyli jego bujną koronę. Nie ma przecież lepszego prezentu dla Ziemi nad wiele pięknych, zdrowych, zielonych, tlenodajnych drzew!

Każdy mógł sprawdzić, jaki jest jego ślad węglowy, wystarczyło podejść do stolika klasy 8a. Uczniowie mierzyli go, korzystając ze szkolnych tabletów oraz kalkulatora dostępnego online. Cóż, taka wiedza na tle innych: Polaków, Europejczyków... wielu osobom dawała do myślenia.

Ślad węglowy to suma emisji gazów cieplarnianych, w tym dwutlenku węgla, którą rocznie produkujemy. Każdy Polak jest odpowiedzialny bezpośrednio i pośrednio za emitowanie ok. 10 ton gazów cieplarnianych rocznie. Nasi uczniowie uzyskali 118% średniego wyniku Polski. Liczymy na to, że mając tę świadomość, będą próbowali ograniczyć swój ślad węglowy – mówi wychowawczyni klasy 8a Anna Górską, nauczycielka języka angielskiego.

Jednym z kluczowych punktów programu obchodów Dnia Ziemi była debata klas ósmych pod hasłem „Konsumpcjonizm. Myśl, co robisz”. Przygotowania do niej trwały od miesiąca, a pierwszym etapem było wylosowanie projektów. Przez kolejne tygodnie uczniowie musieli znaleźć rozwiązanie danego zadania, czyli pomyśleć na: złotą piątkę, less waste i zero waste. Pracowali niestrudzenie, konsultowali się, rysowali, na głowach stawiali, aby zdążyć na Dzień Ziemi. Udało się! Festiwal projektów ruszył punktualnie. Publiczność dopisała licznie. Wystąpieniom uważnie przysłuchiwała się pani dyrektor Anna Wilczyńska. Była pod wrażeniem i zadeklarowała pełną gotowość do działania i poparcie w realizacji pomysłów uczniów.

Klasom ósmym udało się stworzyć niebanalne ekoprezentacje, do których na pewno nie odnosi się zasada: kopiuj-wklej-wyświetl na rzutniku-przeczytaj-zapomnij! Emocji było co niemiara, publiczność reagowała entuzjastycznie – mówi prowadząca debatę Monika Aranowska, nauczycielka historii i WOS-u.

Uczniowie wykazali się determinacją i pomysłowością. Młodzież wpadła na niezwykle interesujące rozwiązania. Największy aplauz wywołały: recykling butelek plastikowych, które w magiczny sposób zamieniły się w lejek czy pojemnik na pędzle do makijażu, „Ekośniadaniówka” z cudownym jabłkiem w trzech odsłonach, zobrazowanie minimalizmu poprzez zestawienie kilogramowego piórnika trzecioklasisty, z 10-ciogramowym przybornikiem ósmoklasisty czy wreszcie zaprezentowanie umiejętnej przeróbki starych, niemodnych ubrań w „ciuchy” zadające szyku, wpisujące się w modowe trendy.

Przegląd wszystkich fantastycznych odsłon pobudził uczniów do refleksji nad tym, co robią i jakimi są konsumentami. Jestem przekonana, że to w nich pozostanie. Uczestnicy debaty zachęcali, aby pić wodę z kranu, nosić bawełnianą torbę, zabierać prowiant z domu, wymieniać się ubraniami, używać rzeczy ponownie, znajdując nowe zastosowanie, dawać im drugie życie. To nie są wyzwania trudne do zrealizowania, tylko trzeba chcieć i ustawić w głowie priorytety – podsumowuje Karolina Pop, prowadząca debatę nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej.

Debata miała dwa etapy. Drugą jej odsłoną były odpowiedzi uczestników na pytania od publiczności. Eksperci eko z klas ósmych ponownie stanęli na wysokości zadania i w wyczerpujący sposób zaspokoiли ciekawość wymagającej widowni. Ostatnim punktem programu było rozdanie checklist-eko-challenge na życie „Zrób pierwszy krok!”. Wiele postanowiło go zrobić!

W akcję z okazji Dnia Ziemi włączyła się oczywiście świetlica szkolna, dla której działania są codziennością.

W nasze proekologiczne działania włączamy rodziców. Przynoszą nam różne materiały, które w ich miejscach pracy są uznawane za odpady, a my wykorzystujemy je w kreatywny sposób, tworząc ciekawe prace. Ostatnio pewna kwiaciarnia przekazała rośliny, które nie nadawały się już do wiązanek, a nam posłużyły do wykończenia portretów Fridy Khalo – opowiada Joanna Omilian, nauczycielka świetlicy. – Staramy się nie wytwarzać dodatkowego śmieciowego obciążenia dla naszej planety. Wychodzimy z działaniem poza mury szkoły, np. będąc w sklepach budowlanych, zbieramy resztki tapet czy ścinki materiałów, które stają się ważnymi elementami wystroju sali lub prac plastycznych czy instalacji. Osiągamy dzięki temu niebanalne efekty tworzonych małymi rączkami dzieł. Naprawiamy uszkodzone zabawki, zachęcamy dzieci do przynoszenia tych, których już w domu nie używają. W świetlicy zyskują nowe życie, podobnie jak książki i czasopisma.

W czasie przerwy obiadowej odbył się „Koncert dla Ziemi”. Przy akompaniamencie pana Janusza Skorupskiego wystąpili uczniowie z klasy 4 i 6. Następnie miała miejsce premiera specjalnie na tegoroczne obchody napisanej piosenki „Zadbaj o Ziemię” autorstwa nauczycielki Joanny Omilian. Wykonanie dziewczynek ze świetlicy klas 2a, 2b i 2d oraz uczennic z kl. 7b. wywołało ogromny entuzjizm, a słowa refrenu rozbrzmiewały na szkolnych korytarzach do końca lekcji.

Po koncercie uczniowie klas 6-8 wzięli udział w „Konkursie ekologicznym”, którego celem było rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska naturalnego. Zakres materiału obejmował podstawę programową biologii i geografii, a także zagadnienia związane z tematem projektu Lider Lokalnej Ekologii.

Na zakończenie odbyło się badanie ankietowe na temat marnowania żywności przygotowane przez uczniów klasy 8c pod opieką Małgorzaty Czyż i Sylwii Omernik. Jego celem było zebranie i opracowanie danych, które pozwolą ocenić skalę zjawiska oraz zaproponować rozwiązania przyczyniające się do ograniczenia marnowania żywności. Wyniki i ewaluacja ankiet mają się ukazać w następnym numerze „Królowej Ekologii”. Zachęcamy do przeczytania na stronie internetowej ZSP2.

Bądźmy
ekorazem
dla Ziemi,
nie tylko
w dniu
jej święta!

Nauczyciele

Zaproś Teatrzyk Kamishibai do swojej biblioteki i szkoły

Ewelina Miszkiewicz

Szkoła Podstawowa nr 3 w Redzie

W tym roku (2022 r.) w maju obchodzimy XIX edycję ogólnopolskiego programu Tydzień Bibliotek propagowanego przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich pod hasłem „Biblioteka – świat w jednym miejscu”. Program ma na celu propagowanie czytelnictwa i udziału bibliotek w życiu i edukacji człowieka oraz zwiększanie prestiżu zawodu bibliotekarza i zainteresowanie społeczeństwa książką.

Atrakcyjna forma wydarzeń czytelniczo-warsztatowych oferowanych w ramach Tygodnia przez biblioteki w miastach, miasteczkach i wsiach przyciąga uwagę stałych i nowych czytelników.

Jedną z mniej znanych i wciąż niekoniecznie kojarzącą się z czytelnictwem formą jest japoński teatrzyk Kamishibai. W Polsce popularyzowany przez Wydawnictwo Tibum, Stowarzyszenie Zielona Grupa (wyd. Kreatibaj), Mały Teatr Ilustracji oraz bibliotekarzy i nauczycieli znających już tę formę. Tydzień Bibliotek to świetny czas, by pokazać książkę w nietypowej formie- ilustrowanej sztuki teatralnej, jaką jest Kamishibai.

Teatrzyk Kamishibai wywodzi się z Japonii, a oznacza „teatr ilustracji”. Niegdyś spotkać można było na ulicach miast i wsi wędrownych opowiadaczy *kamishibaya* (często z teatrzykiem przymocowanym do roweru), którzy w drewnianej skrzyneczce *butai* prezentowali ilustracje do snutej przez siebie opowieści przedstawiającej historie miłosne lub przygodowe.

Dzisiaj teatrzyk Kamishibai znany jest na całym świecie, powołano do życia Międzynarodowe Stowarzyszenie Kamishibai Japoni (IKAJA). Powstają specjalne wydania, które wyróżniają się pięknymi ilustracjami i specjalnie przygotowanym tekstem dla lektora tak, by zadziałać na odbiorcę wielozmysłowo.

Sztuka prezentacji w Kamishibai zawiera dwa cenne sekrety, które wymienia Noriko Matsui:

1. Prawda o życiu.
2. Niezwykłe przeżycia.

Teatrzyk Kamishibai to drewniana skrzynka (*butai*), składająca się z dwu lub trzech części otwierających się w kierunku widza. W ramy skrzynki wkłada się plansze z ilustracjami do opowiadania, natomiast na odwrocie jest tekst czytany przez lektora (np. bibliotekarza). Można skorzystać z profesjonalnych ofert wydawnictw i zakupić zestaw do Kamishibai: skrzynkę *butai*, ilustracje, karty do pracy z czytelnikami itp.

Największą satysfakcję daje stworzenie własnych ilustracji na podstawie znanych utworów w wersji dostosowanej do zasad Kamishibai (z dużymi, przyciągającymi uwagę ilustracjami oraz skróconym tekstem i właściwą ilością prezentowanych plansz – nie za dużo, ale i nie za mało).

Zdjęcie: Prezentacja książki ilustrowanej przez Wydawnictwo Tibum „Ciepła Czułość”

Przedstawienie znanego utworu literackiego z kanonu literatury dziecięcej lub młodzieżowej zaskoczy niejednego czytelnika, a tym bardziej „oddanie” mu narzędzi do zilustrowania i zaprezentowania w teatrzyku Kamishibai własnej książki sprawi jeszcze większą radość. Pamiętajmy, by uszanować prawa autorskie twórców i przedstawić ich na początku prezentacji, również gdy wzorujemy się na oryginalnym tekście i ilustracjach artystów-ilustratorów.

W swojej pracy wykorzystuję teatrzyk Kamishibai jako formę zaciekawienia utworem uczniów- czytelników. Wybieram najciekawsze fragmenty, wykonuję ilustracje wzorowane na podstawie oryginalnych ilustracji lub rysuję według własnego pomysłu. Staram się włączać odbiorców w interaktywne działania podczas prezentacji utworu w teatrzyku Kamishibai. Mam w pobliżu też papierową wersję książki, do której przeczytania zachęcam. Najczęściej taka promocja utworu spotyka się z entuzjastycznym przyjęciem i ogromną ciekawością widzów. Chętnie wypożyczają tę książkę w bibliotece.

Niezwykle emocjonującym etapem pracy z teatrzykiem Kamishibai jest włączenie czytelników w działania warsztatowe bezpośrednio po przedstawieniu i zorganizowanie grupowych zajęć rysunkowych, literackich, teatralnych itp. związanych z utworem.

Przykładem literatury, która w wersji Kamishibai prezentuje się równie interesująco co w oryginalnej wersji książkowej jest seria „Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek (czterech prawych i sześciu lewych)” Justyny Bednarek. Ja wybrałam kilka historii skarpetek, do tego stworzyłam z dziećmi pacynki ze skarpet stanowiące scenografię do teatrzyku. Innym przykładem jest seria „Kocie historie” Tomasza Trojanowskiego, których zabawne perypetie rozśmieszają również dorosłych czytelników. Z kolei dla młód-

szych czytelników seria interaktywnych książek Herve'a Tulleta „Turlututu” lub „Naciśnij mnie” może być również atrakcyjna w wersji Kamishibai.

Znane utwory literatury dziecięcej i młodzieżowej zaadaptowane na Kamishibai doskonale sprawdzą się jako metoda promująca czytelnictwo i bibliotekę, jako metoda łącząca sztukę słowa i obrazu. Jest to forma atrakcyjna i dostępna dla każdego. Aktywne angażowanie (wielozmysłowe) oraz oryginalność, minimalizm i uniwersalność teatrzyku Kamishibai, decydują o jego walorach i dają szerokie możliwości zastosowania go w pracy bibliotekarza, nauczyciela, animatora społecznego. Warto więc zaprosić teatrzyk Kamishibai do swojej biblioteki i szkoły!

Bibliografia:

1. Matsui N., *Wszystko o Kamishibai. Pytania i odpowiedzi*, Kraków 2017, Wyd. Tibum.
2. Ziober U., *Przewodnik Kamishibai czyli wszystko, co trzeba wiedzieć na temat teatru ilustracji*, Poznań 2017, Wyd. Kreatibaj,
3. Stowarzyszenie Zielona Grupa Strona internetowa: *Co to jest Kamishibai?* [dostępna w internecie], www.tibum.pl
4. Strona internetowa: *Teatr Kamishibai Ewelina Miszkiewicz* – Strona główna ([facebook.com](https://www.facebook.com/teatr.kamishibai)).

Nauczyciel współorganizujący proces kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w klasie

Magdalena Smoleń-Kowalska

*nauczyciel wspomagający w klasie integracyjnej,
pedagog specjalny, surdopedagog, oligofrenopedagog,
neurologopeda kliniczny*

*„Gdy uczeń osiąga coś dzięki nauczycielowi,
Nauczyciel również czegoś się uczy”
P. Coelho*

Nauczyciel współorganizujący kształcenie stał się ważnym ogniwem w kształceniu uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w placówkach ogólnodostępnych. Funkcjonowanie nauczyciela wspomagającego regulują odpowiednie akty prawne. Główne z nich to:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Karta Nauczyciela.

Nauczyciel wspomagający może być zatrudniony w placówkach edukacyjnych w dwóch sytuacjach:

- jeśli w przedszkolu i szkole ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi, przedszkolu i szkole integracyjnej oraz przedszkolu i szkole ogólnodostępnej, kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności sprzężone (lub inne – za zgodą organu prowadzącego), wtedy zatrudnia się dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży

niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem jasno stwierdza, że w przypadku ogólnodostępnych jednostek oświatowych, w których organizowane jest kształcenie specjalne dla uczniów posiadających orzeczenie wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności sprzężone, obligatoryjnie wprowadza się obowiązek zatrudnienia dodatkowo osób wspierających kształcenie specjalne (§7 ust. 2 rozporządzenia). Uznano, że uczniowie z takimi deficytami potrzebują wsparcia ze strony osoby, która ułatwi im funkcjonowanie w grupie rówieśniczej oraz realizację obowiązku nauki. W przypadku innych niepełnosprawności również dopuszcza się możliwość zatrudniania nauczyciela wspomagającego jednak wówczas wymagana jest zgoda organu prowadzącego.

- **zatrudnienie w klasie integracyjnej.** Funkcjonowanie klas integracyjnych reguluje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. Liczba uczniów w oddziale szkoły integracyjnej oraz w oddziale integracyjnym w szkole ogólnodostępnej powinna wynosić od 15 do 20, w tym od 3 do 5 uczniów z niepełnosprawnością.

Doboru dzieci i uczniów do oddziału integracyjnego dokonuje dyrektor przedszkola lub szkoły za zgodą ich rodziców, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i uczniów, w tym dzieci i uczniów z niepełnosprawnością.

Kto może zostać nauczycielem wspomagającym?

- osoba, która ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika specjalna;
- osoba, która ukończyła studia wyższe na kierunku psychologia i ma ukończone przygotowanie pedagogiczne;
- osoba, która ukończyła studia wyższe pedagogiczne i ukończyła studia podyplomowe na kierunku: oligofrenopedagogika, pedagogika specjalna, autyzm: edukacja i rehabilitacja, tyflopädagogika, surdopedagogika.

Funkcjonowanie i zadania nauczyciela wspomagającego częściowo regulowane są odgórnie na poziomie rozporządzeń ministerialnych, inne określa dyrektor danej placówki.

Żaden akt prawny nie określa wprost, jak powinna wyglądać dokumentacja prowadzona przez nauczyciela współorganizującego kształcenie. Przytaczane rozporządzenie wskazuje na dwa najważniejsze dokumenty dotyczące kształcenia specjalnego, indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny oraz wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia.

Zadania nauczyciela wspomagającego:

1. Rozpoznaje potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie

Indywidualne potrzeby edukacyjne – wiążą się z warunkami, jakie tworzy nauczyciel, by uczeń opanował wymagania, które określa podstawa programowa i program nauczania, przewidziane dla jego etapu kształcenia, poszerzone ze względu na oczekiwania samego ucznia związane np. z zakresem treści, działań, które go interesują.

Indywidualne możliwości psychofizyczne – wiążą się ze specyficznymi cechami jednostki wpływającymi pozytywnie lub negatywnie na proces nauki, np. tempo uczenia się, wytrwałość, czas skupiania uwagi, motywacja do uczenia się, podejście do rozwiązywania problemów, ograniczenia wynikające z choroby przewlekłej, dominujący styl uczenia się, rodzaj przejawianej inteligencji, łatwość lub trudność w nawiązywaniu relacji, kontrola emocjonalna itd. Każdy z nas jest inny. Każdy ma inny styl uczenia, inną motywację. Nauczyciel wspomagający powinien umieć rozpoznać jakie są indywidualne możliwości psychofizyczne swojego ucznia.

Z indywidualnych możliwości wynika potrzeba opracowania przez nauczyciela szerokiego wachlarza dostosowań, wymagających już nie tylko indywidualizacji pracy z uczniem ale również jej personalizacji.

2. Współorganizuje zajęcia edukacyjne i prace wychowawcze w formach integracyjnych, w szczególności:

- a) wspólnie z nauczycielami prowadzącymi zajęcia edukacyjne wybiera lub opracowuje programy wychowania przedszkolnego i programy nauczania,
- b) dostosowuje realizację programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania, programu wychowawczego i programu profilaktyki do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie,
- c) w zależności od indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie, wspólnie z nauczycielami prowadzącymi zajęcia edukacyjne, opracowuje dla każdego ucznia i realizuje indywidualne programy edukacyjne określające zakres zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów oraz rodzaj zajęć rewalidacyjnych lub zajęć socjoterapeutycznych prowadzonych z uczniem,
- d) uczestniczy w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli.

3. Prowadzi zajęcia rewalidacyjne lub zajęcia socjoterapeutyczne zgodne ze swoim wykształceniem, np. surdopedagog prowadzi zajęcia rewalidacyjne z uczniem niesłyszącym lub słabosłyszącym, tyflopedagog z uczniem niewidomym lub słabowidzącym.

W rozporządzeniu jest wyszczególnione co powinno znaleźć się w programie zajęć rewalidacyjnych:

- nauka języka migowego lub innych alternatywnych metod komunikacji – w przypadku dziecka lub ucznia **niesłyszącego** lub z **afazją**;
- zajęcia rozwijające umiejętności społeczne, w tym umiejętności komunikacyjne – w przypadku dziecka lub ucznia z **autyzmem**, w tym z **zespołem Aspergera**.
- nauka orientacji przestrzennej i poruszania się oraz naukę systemu Braille’a lub innych alternatywnych metod komunikacji – w przypadku dziecka lub ucznia niewidomego lub niedowidzącego;

Celem tych zajęć jak widzimy nie jest odrabianie z uczniem zadań domowych lecz uzupełnianie deficytów jakie ma dziecko i tak np. z dzieckiem z autyzmem będziemy prowadzić ćwiczenia rozwijające umiejętności społeczne i komunikacyjne np. poprzez przepracowywanie różnych historyjek społecznych, aranżowanie sytuacji, naukę proszenia o pomoc. W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego jest dokładnie wyszczególnione co powinno zostać ujęte w programie zajęć rewalidacyjnych.

Zajęcia rewalidacyjne trwają 60 minut, każde dziecko ma 2 godziny zajęć rewalidacyjnych tygodniowo.

4. Udziela pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne w doborze metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz niedostosowanymi społecznie

To nauczyciel wspomagający jako osoba wyposażona w specjalistyczną wiedzę, znająca dziecko powinna służyć pomocą nauczycielowi w doborze odpowiednich metod pracy dla konkretnego ucznia.

- 1) Prowadzi lub organizuje różnego rodzaju formy pomocy pedagogicznej i psychologicznej dla dziecka i jego rodziny. Bardzo ważne jest, by swoim oddziaływaniem otoczyć również rodziców dziecka. Możemy zorganizować warsztaty na interesujące rodziców tematy, spotkania ze specjalistami (np. z PPP,

- PFRONU, ZUS-u itp.), zorganizować grupę wsparcia. Ważne, by nasze działania odpowiadały na realne potrzeby rodziców.
- 2) Prowadzi, wspólnie z innymi nauczycielami wyznaczone (przez dyrektora przedszkola, szkoły lub osobę kierującą inną formą wychowania przedszkolnego) zajęcia edukacyjne oraz realizują wyznaczone zintegrowane działania i zajęcia we współpracy z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych, które zostały określone w IPET.
 - 3) Prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym.
 - 4) Przekazuje nauczycielowi prowadzącemu dane zajęcia edukacyjne opinię przy ustalaniu przez niego śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej. Uwzględniają wpływ zaburzeń lub dysfunkcji rozwojowych na zachowanie ucznia przy ustalaniu opinii do oceny klasyfikacyjnej z zachowania.

Jak być dobrym nauczycielem wspomagającym?

Dobry nauczyciel wspomagający musi poznać środowisko życia dziecka i jego rodzinę. Znając sytuację panującą w domu możemy lepiej pomóc uczniowi. Ważne, aby pamiętać, że na ucznia oddziałuje wiele środowisk: domowe, szkolne, rówieśnicze. Niektóre problemy, które obserwować będziemy w szkole wynikają z sytuacji, które zaistniały w domu lub w grupie rówieśniczej.

Nauczyciel powinien być w stałym kontakcie z rodziną, a także ze specjalistami pracującymi z podopiecznym tak, aby zachować zgodny kierunek pracy. Wielu naszych uczniów jest objętych różnego rodzaju terapiami np. Terapią SI, terapią Tomatisa itd. Powinniśmy znać zalecenia specjalistów, którzy pracują z uczniem, by realizować jeden kierunek terapii.

Wspiera podopiecznego w trakcie lekcji oraz przerw. Pobudza ucznia do kreatywnego działania. Organizuje otoczenie tak, aby umożliwić uczniowi samodzielne realizowanie potrzeb oraz funkcjonowanie w społeczeństwie.

Nauczyciel wspomagający powinien nauczyć dziecko samodzielności, po to by prawidłowo funkcjonowało w społeczeństwie. Najważniejsze jest to, by dziecko po zakończonej edukacji odnalazło się w społeczeństwie i na rynku pracy. Nie jest najważniejsze, żeby znało treść „Przedwiośnia” S. Żeromskiego czy umiało obliczać układy równań z dwoma niewiadomymi. Ważne jest, by wiedziało gdzie może znaleźć odpowiedź na nurtujące go pytania, potrafiło poprosić o pomoc, odpowiednio zareagowało w sytuacji niebezpiecznej. Każdy nauczyciel powinien sam określić znając możliwości dziecka jego potrzeby, mocne i słabe strony. Musimy pamiętać, że każde dziecko jest inne. Do każdego musimy podejść indywidualnie.

Metody i narzędzia pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej

Anna Zięba

doradca metodyczny z zakresu edukacji wczesnoszkolnej, GODN

We współczesnej dydaktyce szczególną uwagę zwraca się na rozwój kompetencji kluczowych, które łączą wiedzę, umiejętności i postawy reagowania adekwatnie do sytuacji. Kompetencje kluczowe powinny być podstawą w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Są one zdobywane przez całe życie, a ich skonkretyzowanie następuje w czasie edukacji wczesnoszkolnej. Należy pamiętać, że kompetencje kluczowe ewoluują wraz ze zmieniającym się światem. Rozwój cywilizacyjny stawia przed człowiekiem nowe wyzwania, wymaga różnorodnych umiejętności, innych niż tych z ubiegłych czasów. Stąd też nauczyciele powinni być czujni, a programy nauczania odpowiednio modyfikowane, aby kształtować najistotniejsze umiejętności u młodych ludzi.

W 2018 roku zostały zaktualizowane Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej z 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Obejmują one:

- 1) kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- 2) kompetencje w zakresie wielojęzyczności;

- 3) kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii;
- 4) kompetencje cyfrowe;
- 5) kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się.
- 6) kompetencje obywatelskie;
- 7) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości;
- 8) kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej¹.

W związku z powyższym w podstawie programowej kształcenia ogólnego wskazano umiejętności uznane za konieczne do uzyskania kompetencji kluczowych. Należy je rozpatrywać w kontekście zadań szkoły, do których należy rozwijanie tych umiejętności u uczniów.

Zatem podstawa programowa nakłada na nauczycieli obowiązek stwarzania uczniom warunków do zdobywania następujących umiejętności:

- 1) sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- 2) sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
- 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- 5) rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- 6) praca w zespole i społeczna aktywność;
- 7) aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju².

Właśnie kształtowanie tych umiejętności ma zapewnić realizację kompetencji kluczowych. Nauczyciel ma być przewodnikiem, doradcą, mentorem, coachem czy wręcz trenerem uczenia się.

Zmieniający się świat, to zmieniający się człowiek. Dlatego formy, metody i narzędzia pracy nauczyciela powinny być częścią integralną tych zmian, w związku z tym nauczyciele często odchodzą od tradycyjnych metod tj. wykład, pogadanka, opis, opowiadanie, prelekcja, praca z książką poszukując innych rozwiązań.

W edukacji wczesnoszkolnej **projekt edukacyjny** jest metodą, na którą należy zwrócić szczególną uwagę.

Stosując tę metodę jesteśmy w przekazać wiedzę (a raczej uczeń samodzielnie ją zdobędzie), kształtować umiejętności i postawy uczniów według kompetencji kluczowych. Projekt bazuje na praktycznym działaniu dotyczącym realizacji pewnego zdarzenia zaproponowanego i zaprojektowanego przez uczniów.

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=en)

² <https://www.ore.edu.pl>

„Uczenie się jest efektywne, gdy angażuje nie tylko umysł, ale i emocje, gdy daje uczniom możliwość bycia częściej twórczym niż odtwórczym”. K. Rau, E. Ziętek³

Zazwyczaj przyjmuje się następujące etapy pracy nad projektem:

- określenie tematu i celów projektu,
- wskazanie zadań, które mają wykonać uczniowie, aby osiągnąć cele,
- wskazanie źródeł, do których należy sięgnąć przy zbieraniu informacji,
- ustalenie terminu prezentacji,
- omówienie kryteriów oceny,
- praca nad projektem,
- prezentacja projektu,
- ocena projektu.

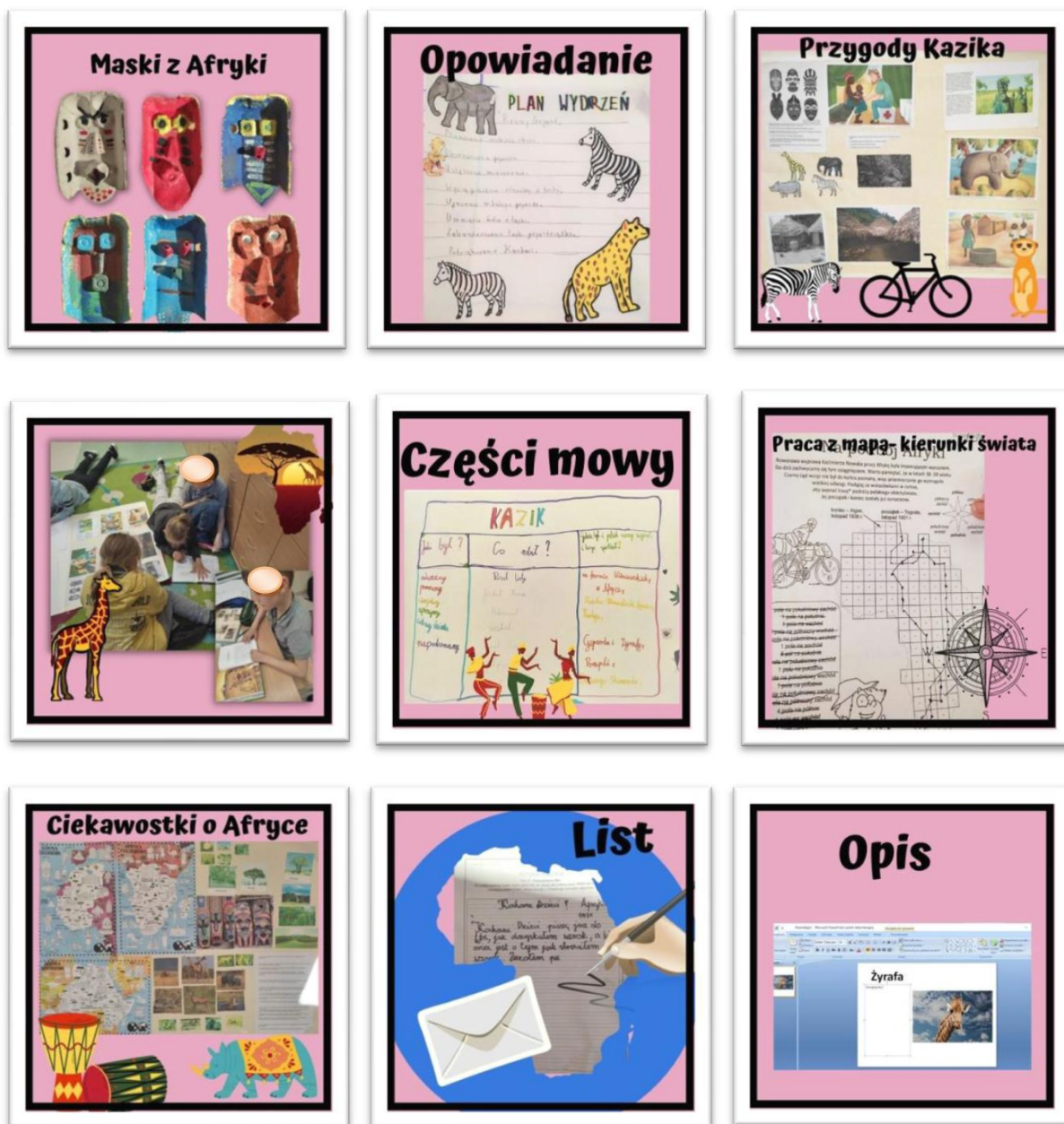
Poniżej przykład zrealizowanego tygodniowego projektu w klasie trzeciej szkoły podstawowej pt. „Podróż do Afryki”, który opierał się na książce Łukasza Wierzbickiego „Afryka Kazika”.

- 1) Określenie tematu i celów:
 - poznanie życia Kazimierza Nowaka i jego przygód,
 - wyszukiwanie informacji w Internecie na temat afrykańskich zwierząt, ludności i obyczajów,
 - poznanie afrykańskiego lądu.
- 2) Wskazanie zadań, które mają wykonać uczniowie, aby osiągnąć cele:
 - narysowanie mapy Afryki;
 - zaznaczenie trasy Kazika – kierunki geograficzne;
 - poznanie państw afrykańskich;
 - praca z mapą;
 - pisanie planu wydarzeń wybranego rozdziału - opowiadanie;
 - opis zwierzęcia – wyszukiwanie informacji w sieci;
 - list Kazimierza do rodzinnego domu;
 - wykonanie maski afrykańskiej;
 - stworzenie strony do słowniczka ortograficznego;
 - przeliczanie kilometrów przejechanej trasy – dodawanie liczb cztero i pięciocyfrowych.
- 3) Wskazanie źródeł, do których należy sięgnąć przy zbieraniu informacji:
lektura, zasoby internetowe, słownik ortograficzny, literatura popularno-naukowa, mapa fizyczna
- 4) Ustalenie terminu prezentacji – 5 dni
- 5) Omówienie kryteriów oceny – praca zespołowa – 4 osoby w grupie, ocenianie kształtujące, samoocena.
- 6) Praca nad projektem.

³ <https://edurada.pl/artykuly/jak-kszt-towac-w-rod-uczniow-kompetencje-kluczowe/>

- 7) Prezentacja projektu.
- 8) Samoocena uczniów, quiz ze znajomości lektury.

Efekty pracy – klasa 3 szkoły podstawowej

Korzyści projektu:

- pełne zaangażowanie każdego ucznia;
- zdobywanie wiedzy przez doświadczenie i aktywne działanie;
- indywidualizacja pracy – rozwój zainteresowań, zdolności, potrzeb i aspiracji;
- kształtowanie umiejętności pracy w zespole, rozwiązywanie problemów;
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za działania własne i zespołu;
- rozwijanie umiejętności komunikowania się;
- planowanie i organizowanie własnych działań;
- kształtowanie umiejętności selekcji informacji;

- podniesienie samooceny;
- zdolność do autorefleksji, uczenie się na błędach.

Odwrócona lekcja to kolejna metoda ulubiona przez moich uczniów. Stosujemy ją zwykle podczas aktywności, w których uczniowie mogą zaprezentować swoje umiejętności, mocne strony, zainteresowania.

Przykładem są zajęcia wychowania fizycznego lub zajęcia z obszaru edukacji przyrodniczej – prezentacje czy doświadczenia. Metoda ta, zwana inaczej nauczaniem wyprzedzającym, to jedna z ważnych i efektywnych metod nauczania i uczenia się. Wiele na ten temat pisał prof. Dylak (Dylak, 2013):

„Podstawowym założeniem kształcenia wyprzedzającego jest wprowadzenie uczniów w cykl uczenia się konstruktywistycznego: od poszukiwania odniesień we własnej wiedzy dotychczasowej (najczęściej potocznej, ale też semantycznej) oraz w źródłach zewnętrznych, poprzez przetwarzanie, do systematyzacji, by w końcu, przy pomocy nauczyciela, zbudować uczniowski system kategorialny. Istotą kształcenia wyprzedzającego jest aktywne organizowanie i przyswajanie wiadomości przez uczniów przed lekcją, w procesie samodzielnego zbierania.”

W celu przyswajania wiedzy i zapamiętania można zastosować **metody przyspieszonego zapamiętywania**.

Haki pamięciowe

Metoda polega na rozwijaniu sprawności umysłowych oraz zainteresowań. Wykorzystuje ona naturalne umiejętności kreowania w myślach obrazów różnych stanów rzeczy. To nic innego, jak ćwiczenie naszej wyobraźni.

Możemy ją zastosować do lepszego zapamiętywania liczb, wielkości, zależności, czy budowania systemów skojarzeń.

Przykładowe warianty:

„I. Zapamiętywanie liczb, dat, zależności.

Należy rozdać uczniom karty pracy (z zaznaczonymi liczbami). Uczniowie pracują indywidualnie, zastanawiają się, z jakim przedmiotem, obiektem kojarzą im się podane liczby. Rysują swoje skojarzenia. Nauczyciel zbiera karty pracy i dokonuje ich ekspozycji wspólnie z uczniami komentuje te rysunki, które podobały się wszystkim.

II. Tworzenie pozytywnych obrazów rzeczywistości (do zastosowania w pracy wychowawczej z uczniami).

Należy wymyślić kilka trudnych sytuacji, z którymi spotykają się uczniowie w życiu codziennym. Następnie trzeba je wspólnie przedyskutować i zachęcić uczniów do odegrania scenek.

Podstawą zachowania, postępowania, argumentowania ma być wiara w sukces.”⁴

⁴ <https://sp77.krakow.pl/haki-pamieciowe-metoda-aktywizujaca,n-162.html>

Akronimy

Technika polega na zamianie informacji, którą musimy zapamiętać, na inne słowo lub zdanie, które łatwiej nam przyswoić.

Przykład wymyślony przez uczniów klasy pierwszej na zapamiętanie kolejności planet w Układzie Słonecznym:

Mała **W**eronika **Z**robiła **M**amie **J**ajko **S**urowe **U**gotowane **N**a (twardo).

Merkury, **W**enus, **Z**iemia, **M**ars, **J**owisz, **S**aturn, **U**ran, **N**eptun

W obecnym czasie, gdy przyszło nam się zmierzyć z edukacją zdalną, ogromne znaczenie zyskały **narzędzia informatyczne**.

W sieci jest ogromna ilość pomocy, z których może skorzystać nauczyciel i uczeń. Służą one zarówno do przekazywania wiedzy, jak i do tworzenia pomocy dydaktycznych, przeprowadzenia całych lekcji czy projektów.

Nearpod – jest to platforma, w której nauczyciel może stworzyć i przeprowadzić całą lekcję. Mamy tu do dyspozycji mapę myśli, film edukacyjny z komentarzem, quizy, kartkówki, gry memory, możliwość nagrania słownej i pisemnej odpowiedzi oraz grę „Wyścigi”, którą kochają wszyscy uczniowie.

Wordwall – platforma z ogromnym bogactwem gier i zabaw edukacyjnych. Znajdziemy tu wyścigi konne, milionerów, grę memory, krzyżówkę i wiele innych. Wszystkie zabawy oparte są o treści edukacyjne. Mogą je tworzyć także sami uczniowie.

Learnit Apps – bezpłatna platforma do tworzenia różnych ćwiczeń interaktywnych i prostych gier dydaktycznych, umożliwiająca założenie wirtualnej klasy i pracę z uczniami na platformie.

Dodatkowo polecam Państwu **Canvę** do tworzenia prezentacji, do pracy grupowej nad projektem oraz platformę **Genil.ly** umożliwiającą tworzenie filmów, prezentacji, gier, zabaw i escaperoomów.

Jeśli chcieliby Państwo dowiedzieć się więcej na temat metod aktywizujących w edukacji wczesnoszkolnej, czy narzędzi pracy TIK zapraszam na swoje szkolenia.

Znacząca rola technik i materiałów plastycznych w aktywizowaniu procesów poznania, kreatywności, samodzielności i rozwoju pełni osobowości ucznia

Program autorski dla świetlicy szkolnej – uczniów kl. III

Jolanta Chromiec

Szkoła Podstawowa nr 18 w Gdyni

Wstęp

*„Dziecko może być artystą tylko w zakresie tej techniki,
którą samorodnie wytwarza i doskonali”*

Stefan Szuman

Mały człowiek zafascynowany materiałami plastycznymi, zostaje wciągnięty we frapujący świat przygody z materią.

Spotkanie dziecka z wybranym tworzywem plastycznym, inicjuje skomplikowane procesy psychologiczne, w tym emocjonalne. Szereg interakcji dziecko-materiał pochłania uwagę ucznia całkowicie, wyzwala kreację oraz wiele samodzielnych prób, doświadczeń. Dokonuje się to w bardzo krótkim czasie, co intensyfikuje przeżycia oraz pociąga za sobą podejmowanie przez dziecko wielu intuicyjnych ale również świadomych wyborów i decyzji.

Towarzyszące temu mocne przeżycia emocjonalne mogą mieć zarówno zabarwienie pozytywne jak i negatywne.

Przeżycia emocjonalne dziecka mają reperkusje w procesach poznawczych i adaptacyjnych małego człowieka. Dziecko niejako poznaje i „przegląda się w materii”. Oddziałuje na nie szereg wrażeń przez nią dostarczanych m.in.: wielkość, odległość, faktura, haptyczność, oddziaływania na zmysły, rysunek, barwa, bryła (jeśli materia ma 3 wymiary).

Dziecko bardzo intensywnie wchłania, poznaje, przygląda się. Jest poddane presji materiału, jak i ma zdolność wpływu na niego. Mały człowiek w trakcie pracy z materią przeżywa różne emocje w związku z kontaktem z nowością, nieprzewidywalnością i ma możliwość dokonania wyboru akceptacji swoich emocji lub nie. Ważnym elementem tego aktu jest stymulowanie dziecka do przekroczenia własnych granic, schematów, oporów, lęków przed doświadczaniem nowego.

Należy pozwalać małym badaczom na wszechstronną eksplorację powierzonego materiału aby zintensyfikować procesy poznawcze i twórcze. Nawet jeśli praca się nie uda, to jest to moment, gdy dziecko przekroczyło kolejną granicę w „oswajaniu przedmiotu”. Przysłowie „uczymy się na błędach” ma w sztuce kolosalne, pozytywne znaczenie.

Kreatywność, twórczość to cecha powszechnie bardzo pożądana. Oznacza stworzenie możliwości tam gdzie inni ich nie widzą i wykorzystanie ich w oryginalny, niepowtarzalny sposób.

Małe dziecko ćwiczy kreatywność właśnie przez opanowanie i niekonwencjonalne wykorzystanie materiału.

Twórczość jest nieskończona, więc każde dziecko wnosi (swoje widzenie) swój pomysł na przetwarzanie materiału.

Szczególną cechą twórczości jest możliwość wypowiedzi siebie przez swoje dzieło. Wypowiadanie siebie to nic innego jak realizacja, spełnianie się małego twórcy. A ten fakt ma spektakularne znaczenie w kształtowaniu się jego pełni osobowości.

Wielu autorów to podkreśla jak kapitalne znaczenie dla wszechstronnego rozwoju dziecka ma sztuka. Techniki i materiały zastosowane przez małego artystę spektakularnie wpływają na tworzenie jego języka wypowiedzi artystycznej.

Zadaniem nas pedagogów jest pomoc w wychowaniu człowieka twórczego, otwartego na świat i ludzi, wpływającego i kształtującego swe otoczenie; o wysokim poziomie inteligencji, kultury osobistej, ale też i empatycznego, zdolnego dostrzec potrzeby innych.

Przyjaznym do tego „polem treningowym” są działania plastyczne takie, które nie ograniczają ani nie ukierunkowują inwencji dziecka. Zwłaszcza, że młodszy wiek szkolny to okres szczególnej wrażliwości i otwartości.

Główny cel programu

Program ma głównie na celu rozwijanie postaw twórczych uczniów klas III w cyklicznych „Spotkaniach z technikami i materiałami plastycznymi”. Zajęcia będą poświęcone jednej wybranej technice – materiałowi. Celem będzie wydobywanie jak najciekawszych, oryginalnych jej przetworzeń.

Spotkania te mają umożliwić uczniom nieskrępowane zabawy, próby, doświadczenia i swobodne przetwarzanie wybranych tworzyw.

Cele szczegółowe:

1. Zapoznanie uczniów z elementami historii, artystami i ich dziełami wykonanymi w wybranej technice.
2. Rozwijanie zainteresowań historią sztuki.
3. Orientacja w świecie technik plastycznych.
4. Doświadczenie i posługiwanie się technikami plastycznymi.
5. Możliwość popełniania błędów i doskonalenie znajomości technik.
6. Rozwijanie wyobraźni i orientacji przestrzennej.

7. Kształcenie procesów poznawczych: spostrzegania, myślenia, wyobraźni.
8. Eliminacja nieśmiałości, kształcenie otwartości dziecka na otoczenie.
9. Wzmacnianie poczucia własnej wartości.
10. Budzenie dumy i poczucia dobrze wykonanej pracy.
11. Umacnianie więzi rodzinnych.
12. Umiejętność pracy w grupie.
13. Rozwój zdolności organizacyjnych i praktycznych.
14. Rozwój wrażliwości artystycznej.
15. Stymulowanie ekspresji artystycznej: plastycznej, ruchowej, muzycznej.
16. Rozwój umiejętności manualnych.
17. Dostarczanie uczniom pozytywnych przeżyć estetycznych i emocjonalnych.
18. Rozwój zainteresowań i uzdolnień.
19. Przygotowanie do odbioru różnych dziedzin sztuki i obcowania z nią.
20. Stwarzanie możliwości inspirowania się i wymiany doświadczeń z kolegami.
21. Kształcenie norm zachowania i umiejętność znalezienia się w miejscach publicznych (muzeum, galeria) przez formę zabawy w wernisaże.
22. Stworzenie możliwości poznania ciekawych ludzi artystów i ich dzieł.
23. Ćwiczenie radzenia sobie z różnymi przeżywanymi emocjami.
24. Rozwijanie zdolności samoświadomości.
25. Ćwiczenie radzenia sobie z porażką (nieudane prace).

Cele szczegółowe spotkań

Cele operacyjne uczniów:	Sposób realizacji - tematy prac plastycznych	Technika plastyczna samodzielnie przetworzona przez ucznia
1. Potrafi poznać cechy mokrego papieru wykonać na nim szereg prób z zastosowaniem farb wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze możliwości	Zabawy z mokrym papierem – temat dobrany przez ucznia	Akwarela mokre w mokrym
2. Potrafi wykorzystać poznane cechy suchego, mokrego papieru różnego rodzaju i wykonać z nim szereg prób z zastosowaniem darcia, cięcia oraz zastosować najatrakcyjniejsze możliwości	Papier w roli głównej – temat dobrany przez ucznia	Inspiracja papierem, również przestrzenne opracowania
3. Potrafi poznać cechy mieszania 2 lub więcej materiałów, wykonać szereg prób, wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze ich możliwości w kolażu	Temat dobrany przez ucznia	Wybrane i zmieszane celowo materiały

Cele operacyjne uczniów:	Sposób realizacji - tematy prac plastycznych	Technika plastyczna samodzielnie przetworzona przez ucznia
4. Potrafi poznać cechy zastosowania tłustych pasteli i wodnych farb, wykonać szereg prób, wybrać, oraz zastosować najatrakcyjniejsze ich możliwości	Światła Bożego Narodzenia – inspiracja tematem przez ucznia	Batik na papierze, zdrapówka
5. Potrafi poznać cechy włóczki, wykonać szereg prób, wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze jej możliwości	Włóczka bohaterem – temat dobrany przez ucznia	Gobelin, pomysły z włóczki
6. Potrafi poznać rodzaje tektur, jej cechy, wykonać szereg prób, wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze jej możliwości	Tektura bohaterem – temat dobrany przez ucznia	Inspiracja tekturą, również przestrzenne opracowania
7. Potrafi poznać możliwości mieszanina, nawarstwiania kredki ołówkowej, wykonać szereg prób, wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze jej możliwości	Abstrakcja lub temat dobrany przez ucznia	Abstrakcja lub temat dobrany przez ucznia
8. Potrafi poznać przestrzenne możliwości aranżacji papieru, wykonać szereg prób, wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze jej możliwości	Palma Wielkanocna	Origami z wykorzystaniem kleju – bryła
9. Potrafi poznać cechy materiału wtórnego, wykonać szereg prób, wybrać i zastosować najatrakcyjniejsze jego możliwości	Formy zwierzęce – inspiracja tematem przez ucznia	Opakowania po jajkach – płaskorzeźba
10. Potrafi poznać materiały do odbijania (drukowania), wykonać szereg prób, wybrać oraz zastosować najatrakcyjniejsze rodzaje i sposoby drukowania	materiały i zaproszenia na wernisaże – temat dobrany przez ucznia	stempel – ziemniak szyba kalka techniczna; szablon

Sposób realizacji programu

Cel związany z programem to zorganizowanie uczniowi warunków twórczej, nieskrępowanej inicjatywy w grupie uczniowskiej oraz pozytywne stymulowanie i motywowanie do ciągłej aktywności.

Wykorzystam różnorodne metody;

aktywizujące:

- integracyjne;
- tworzenia i definiowania pojęć;

- hierarchizacji;
- twórczego rozwiązywania problemów;
- pracy we współpracy;
- ewaluacyjne;

eksponujące:

- prezentacja;
- pokaz;
- wernisaż;
- wystawa;

podające:

- pogadanka;
- instrukcja, objaśnienie;
- wykład;
- opowiadanie;

praktyczne:

- próby i „testowanie technik i materiałów”;
- wykonanie prac i pomysłów autorskich;
- wykorzystanie kostiumów i rekwizytów.

Prezentacja wytworów plastycznych odbędzie się na przygotowanych i zorganizowanych przez nauczyciela wernisażach w założonej i prowadzonej przez niego w Szkolnej Galerii „ŚWIETLIK”. Każdy wernisaż będzie poświęcony jednej wybranej technice lub materiałowi.

Wernisaż obejmie prezentację multimedialną na temat; rys historyczny wybranego tworzywa czy techniki i przykładów jej zastosowania; oprawę muzyczną; zabawę dla wszystkich uczestników związaną z tematem przewodnim; wykorzystanie przez uczniów elementów wystąpień publicznych oraz scenografii.

Techniki i materiały plastyczne zostały celowo przeze mnie dobrane. Potrzebą była różnorodność materiałów i niesamowite ich możliwości. Wielokrotnie podkreślam, iż bardzo ważne jest „samodzielne odkrycie materiału i wybór jego zastosowania dla przebiegu i efektów pracy.

Przy wyborze brałam pod uwagę, wszystkie najważniejsze i oryginalne techniki plastyczne. Są to kolejno:

- próbki akwarelowe; malowanie na mokrym papierze;
- papier w roli głównej; rodzaje papieru, prace przestrzenne;
- colaż – mieszanie materiałów;
- batik; z tuszem i bez – Światła Bożego Narodzenia;
- włóczka w centrum – Gobelin na krośnię;
- tektura bohaterem rodzaje tektur, próby, praca przestrzeń;
- kredka nawarstwianie barw; próby mieszania, praca plastyczna;

- rzeźba – Palma Wielkanocna;
- płaskorzeźba – formy zwierzęce;
- grafika druk stemple, szyba, kalka maszynowa, odbitka.

Sposoby ewaluacji

Będą to podejmowane działania:

1. Rozmowy z uczniami i obserwacja ich emocji.
2. Rozmowy z rodzicami,
3. Rozmowy z nauczycielami.

Wnioski z ewaluacji

Ewaluację przeprowadziłam z uczestnikami w trakcie i po każdym spotkaniu (kółko plastyczne oraz wernisaż). Często rozmowy i komentarze spotkań, odbywały się również w późniejszym czasie. czasie.

1. Rozmowy z uczniami i obserwacja ich emocji

Niektóre dzieci, przed zadaniem plastycznym, były pełne obaw. Wyrażały niepewność, czy w ogóle coś będą w stanie stworzyć, czy sobie poradzą z zadaniem. Nieliczni uczniowie, wręcz nie wierzyli w swoje możliwości.

Trudnością był fakt, że najwięcej pełnych obaw uczniów, było przed pierwszym, nietypowym zadaniem plastycznym, część osób wtedy odczuwała niepewność, niepokój i lęk. Problemem było zachęcanie dzieci do podejmowania prób i eksperymentów z danym materiałem lub techniką.

Podczas kolejnych zadań, u dzieci stopniowo rósł poziom relaksu i pewność siebie. Jednak zawsze na początku pracy z nowym materiałem uczeń potrzebował większego lub mniejszego wsparcia i odbudowania. Uczniowie w trakcie pracy, określali zadania, jako bardzo ciekawe, interesujące; niektórzy byli bardzo podekscytowani pracą.

Po skończonym zadaniu wszyscy, zwłaszcza ci, którzy nie wierzyli w siebie, z zadziwieniem wypowiadali się, jak bardzo są zaskoczeni i zadowoleni efektami wykonanej przez siebie pracy plastycznej. Dzieci wyrażały się o swej pracy z uznaniem i mówiły, że podoba im się ich praca plastyczna oraz progres umiejętności. Widać było, że są z siebie dumne i wyglądały na odprężone. Dzieci zyskiwały, z wernisażu na wernisaż, swobodę i łatwość w opisywaniu i prezentacji swoich prac.

2. Rozmowy z rodzicami

Rodzice bardzo się interesowali powstającymi na kółku pracami plastycznymi dzieci. Zawsze podziwiali i doceniali postępy swych dzieci, żywo komentowali oraz chwalili ich prace. Rodzice chętnie korzystali z zaproszeń na wernisaże, za każdym razem wypowiadali się o nich w słowach pełnych uznania dla wkładu dzieci oraz pomysłu, oryginalnej

inwencji, pracy i przekazywanych treści przez nauczyciela. Rodzice przejawiali wyraźnie pozytywne emocje. Trudności finansowe w realizacji niektórych działań nauczyciela, często były usuwane przez wsparcie rodziców lub dyrekcji.

3. Rozmowy z nauczycielami

Wychowawcy goszczący na spotkaniach w świetlicy wypowiadali się z uznaniem dla niecodziennej formuły wernisaży, wyrażali podziw, jak uczniowie bardzo chętnie są zaangażowani w powierzone im zadania i role.

Pedagog szkolny zwrócił uwagę na duże urozmaicenie całego spotkania (gazetka tematyczna, zabawa plastyczna, scenografia-stroje) oraz znaczącą rolę różnych nośników informacji (prezentacja, podkład muzyczny). Nauczyciel muzyki zaproszony do współtworzenia niezapomnianego świątecznego spotkania był poruszony i wzruszony. Nauczyciel stażysta zwrócił uwagę na duże zaangażowanie uczniów. Dyrekcja obecna na spotkaniu pogratulowała pomysłu tematu programu własnego oraz podkreśliła, że spotkania w świetlicy są atrakcyjną formą promocji i pracy szkoły.

Program autorski a nowa podstawa programowa

Program autorski będzie realizowany w 3 wymiarach:

- z grupą uczniów na zajęciach cotygodniowego kółka plastycznego;
- z uczniami zainteresowanymi tematem, realizacją konkursów plastycznych, w trakcie ich bytności w świetlicy;
- na wydarzeniach – wernisażach.

Uroczyste Wernisaże, odbywać się będą raz w miesiącu w ramach Szkolnej Galerii Sztuki „Świetlik”.

Program każdego wernisażu przewiduje:

- pokaz prezentacji na podstawie zgromadzonych materiałów i przygotowanie bieżącego tematu przy pomocy technologii informatyczno – komunikacyjnej;
- krótką zabawę plastyczną dla obecnych na wernisażu;
- elementy wystąpień publicznych uczniów;
- elementy scenografii;
- pogadankę na aktualny temat;
- wymianę poglądów i opinii uczestników;
- wykorzystanie elementów dramy;
- rozwijanie umiejętności odróżniania dobra od zła.

Nowa podstawa programowa kładzie zarówno nacisk na umiejętne wykorzystanie edukacji medialnej oraz: edukację zdrowotną i tworzenie środowiska prozdrowotnego.

Uczeń to osoba funkcjonująca i rozwijająca się we wszystkich wymiarach: psychicznej, emocjonalnej, fizycznej, duchowej. Kapitalne znaczenie dla jego samorealizacji, rozwoju inteligencji emocjonalnej, spełnienia ma indywidualne rozwijanie pasji, talentów i przeprowadzanie eksperymentów

Literatura:

1. R. Fleck-Bangert (2001): *O czym mówią rysunki dzieci?* tłum. M. Jałowiec. Kielce, „Jedność”.
2. W. Karolak (2000): *Sztuka jako zabawa. Zabawa jako sztuka. Arteterapia.*
3. A. Trojanowska (1983): *Dziecko a plastyka.*
4. A. Stern (2016): *Odkrywanie śladu.*

Program własny Klubu Małego Pasjonata „Jestem Kreatywny” dla klas 0-III

Paulina Dzięgiel

nauczyciel świetlicy

Magdalena Krzemińska

nauczyciel plastyki

Karolina Mikołajewska

nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

*„Sztuka dziecka wciąż na nowo się tworzy i nie przestanie być sztuką
żywą i twórczą tak długo, jak długo będą istniały dzieci
lubiące i umiejące po swojemu, a pięknie rysować i malować”.
S. Szuman, S. Zagala – „Malujemy”*

Wstęp

Twórczość artystyczna ma duże znaczenie dla każdego człowieka, zaczynając od wieku szkolnego. Zarówno podziwianie, jak i tworzenie dzieła ma ogromny wpływ terapeutyczny czy relaksacyjny dla ludzi, dlatego bardzo ważne jest, aby od najmłodszych lat dzieci umiały podziwiać wytwory artystycznej pracy innych, a swoją twórczość traktowały z dystansem, bez dużej krytyki. Ważne jest, by możliwość tworzenia dawała im wiele radości i przyjemności, bo szczęśliwe dzieci są zdolne do prawdziwego rozwoju fizycznego i przy tym psychicznego. Chcąc wspierać wszechstronny i harmonijny rozwój uczniów, warto jest organizować zajęcia plastyczno-techniczne. Zajęcia te to różne formy aktywności między innymi: rysowanie, malowanie, lepienie, wycinanie, szycie, gotowanie, pieczenie, szydełkowanie, planowanie zakupów, udział w różnych konkursach-reprezentowanie szkoły na zewnątrz.

Przygoda ze sztuką w wieku dziecięcym wspaniale wpływa na dzieci nieśmiałe, które dzięki takim zajęciom pobudzają własną wyobraźnię, pokazują, że potrafią być kreatywne, zyskują pewność siebie, rozwijają poczucie wartości, przełamują barierę strachu, która im często towarzyszy na co dzień. Tego typu zajęcia również świetnie się sprawdzają w pracy z dziećmi odważnymi, aktywnymi, pełnymi energii i wyobraźni. Pozwalają im się wykazać, spełnić swoje dziecięce fantazje i sprawdzić się w działaniu jako liderzy grupy.

Uczniowie przede wszystkim uczą się wzajemnej współpracy z innymi kolegami, koleżankami, co pozwala na lepsze poznanie siebie, swoich wad i zalet. Zarówno dzieci nie-

śmiele, jak i nadpobudliwe na tego typu zajęciach mają możliwość rozładowania swoich emocji, których w klasach szkolnych nie brakuje.

Etap edukacji szkolnej jest bardzo ważny dla rozwoju sprawności motoryki dużej i małej. Czynności manualne, czyli prace rękoma (malowanie, nawlekanie, wycinanie, wyrywanie, klejenie) nie tylko wzbogacają doświadczenie dziecka w poznawaniu środowiska, uczą samodzielności, a przede wszystkim mają wpływ na sprawność ruchową dłoni, palców, co w efekcie przekłada się na poprawną pisownię u dzieci.

Wspólne tworzenie prac – bez ograniczeń wyobraźni, przy użyciu przeróżnych metod i technik plastycznych – daje możliwości poznania marzeń, obaw i trosk dziecka, a przede wszystkim jest wspaniałą formą spędzenia wolnego czasu, która doskonale wpływa na jego wszechstronny i harmonijny rozwój.

I. Charakterystyka programu

Zajęcia plastyczno-techniczne poprzez swoją różnorodność, zaczynając od wycinanek, klejenia czy planowanie posiłków wraz z zrobieniem zakupów w sklepie, wpływają na harmonijny i wszechstronny rozwój dziecka. Wiąże się to z wychowaniem umysłowym, estetycznym, społecznym i zdrowotnym.

Wieloletnia praca z dziećmi w młodszym wieku szkolnym utwierdziła nas w wierze, że tego typu zajęcia cieszą się dużym zainteresowaniem wśród dzieci, a także rodziców.

Swoją przygodę z tego typu zajęciami rozpoczęliśmy dwa lata temu jako Klub Małego Pasjonata „Złota Rączka”, który cieszył się dużym zainteresowaniem wśród uczniów. Wychodząc naprzeciw potrzebom uczniów naszej szkoły oraz ich zainteresowaniom i potrzebom, jednocześnie urozmaicając i organizując ich wolny czas, opracowaliśmy program Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny”.

Będzie on realizowany w ciągu 1 roku szkolnego w wymiarze dwóch godzin dydaktycznych raz w tygodniu w formie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. Adresatami są uczniowie klas 0-III. Program zawiera treści przewidziane na jeden rok szkolny, ale może mieć charakter cykliczny. Tematy zajęć zostały ułożone z uwzględnieniem pór roku, zainteresowań uczniów czy w związku z obchodzonymi świętami i innymi uroczystościami.

W dalszej części programu przedstawione zostaną procedury osiągania celów z metodami, formami i technikami, które będziemy stosować w trakcie realizacji programu oraz przewidywane osiągnięcia uczniów i sposób ewaluacji.

II. Założenia programu

Program Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny” kierowany jest do uczniów najmłodszych klas wykazujących zainteresowanie i chęci spędzania wolnego czasu w aktywnej formie, z której czerpią zadowolenie, a dodatkowo mają możliwość rozwijania swoich pasji.

Podstawą programu są zajęcia oparte na samodzielności ucznia w zdobywaniu wiedzy i doświadczenia oraz na pobudzaniu jego naturalnej ciekawości świata i eksperymentowaniu z różnymi materiałami.

Działalność Klubu będzie kierowała się następującymi zasadami:

- podejmowanie samodzielnych decyzji od samego początku zajęć (uczniowie organizują miejsce pracy poprzez utrzymywanie porządku do końca zajęć);
- stworzenie przyjaznej atmosfery sprzyjającej pracy twórczej, zapewniającej potrzebę bezpieczeństwa, akceptacji i uznania;
- organizowanie zajęć w budynku szkoły oraz w terenie w zależności od potrzeby;
- prowadzenie zajęć w taki sposób, aby dzieci czuły się swobodnie, aktywnie i chętnie uczestniczyły, rozwijały swoją wyobraźnię, twórczość i były kreatywne;
- unikanie rutyny poprzez wprowadzanie nowych, ciekawych, nieszablonowych zadań, metod, form zajęć plastyczno-technicznych.

III. Cele programu

Cele ogólne:

- Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań artystycznych dzieci oraz ich wrodzonych możliwości twórczych poprzez różnorodne działania plastyczne.
- Tworzenie sytuacji budujących wrażliwość dziecka, empatię i szacunek wobec innych.
- Kreowanie wartości norm społecznych poprzez współdziałanie z instytucjami i organizacjami będącymi źródłem istotnych wartości.

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie postaw społecznych u dzieci w wieku szkolnym.
2. Rozbudzanie w dzieciach wiary w siebie oraz własne możliwości.
3. Uwrażliwienie dzieci na rozumienie emocji uczuć innych osób.
4. Integracja grupy.
5. Nauczanie, że wszyscy jesteśmy pełnowartościowymi ludźmi, pomimo indywidualnych różnic.
6. Eliminowanie zachowań agresywnych wobec siebie.
7. Kształtowanie i rozwijanie własnych uzdolnień.
8. Rozbudzanie i rozwijanie wrażliwości estetycznej dziecka oraz jego indywidualnych zdolności twórczych.
9. Doskonalenie umiejętności koncentracji uwagi i skupienia na danym zadaniu.
10. Uczenie się spędzania wolnego czasu w sposób wybrany przez ucznia.
11. Zapewnienie atmosfery ciepła i życzliwości.
12. Odkrywanie przyjemności tworzenia, cieszenie się uzyskanym efektem.
13. Rozwijanie kreatywności i potrzeby tworzenia.

14. Rozbudzenie wyobraźni i twórczej postawy oraz ekspresji plastycznej dziecka.
15. Przygotowanie dziecka do roli przyszłego odbiorcy sztuki i świadomego uczestnika życia kulturalnego.
16. Zapoznanie z różnymi technikami plastycznymi.
17. Promowanie prac i ich autorów poprzez prezentacje na gazetkach szkolnych (wystawa prac) i udział w konkursach.
18. Rozwijanie umiejętności motoryczno-manualnych uczniów.
19. Zdobywanie umiejętności posługiwania się wyszukiwanymi technikami plastycznymi; wyrabianie umiejętności organizowania warsztatu własnej pracy, ekonomicznego wykorzystania materiałów.
20. Wyrabianie wrażliwości i dbałości o estetykę i kulturę życia codziennego.
21. Zainteresowanie uczniów przyrządzaniem prostych posiłków jako umiejętnością pożyteczną wykonywaną w życiu codziennym, która z czasem może przerodzić się w interesujące hobby.
22. Wdrażanie nawyku zdrowego odżywiania się jako forma przeciwdziałania otyłości.

IV. Tematyka zajęć

- Jesienny krajobraz.
- Jesienny bukiet – stemplowanie liśćmi, nazywanie faktury materiału/gładki, lśniący, matowy, chropowaty.
- Różności na ciepło.
- Planowanie prowiantu na wycieczkę.
- Nauka planowania zakupów artykułów spożywczych do sporządzenia planowanej potrawy, jakość i cena produktów spożywczych, data ważności.
- Wyjście do sklepu.
- Określenie jednostki wagi, objętości (nauka ważenia produktów).
- Jesienna szaruga.
- Zwierzaki-kamieniaki. Malowanie kamieni farbą plakatową.
- Owocowy kosz.
- Sekrety eleganckiego stołu. Jak udekorować stół świąteczny.
- Pieczenie i dekorowanie pierniczków na kiermasz świąteczny.
- Świąteczne dekoracje z masy solnej – aniołki, serduszka, gwiazdki.
- Rysowanie ołówkiem z gumką.
- Aniołki – wycinanie i składanie aniołków z papieru.
- Umiejętności posługiwania się nożem i widelcem. Rodzaje sztuców.
- ABC dobrego wychowania przy stole i nie tylko.
- Estetyka dodawania i serwowania potraw.
- Pyszne babeczki dla Babuni i Dziadziunia – pieczenie ciasteczek.

- Serduszka – lepienie z masy solnej. Nawlekanie je na nitki. Prezent dla Babci i Dziadka.
- Moi dziadkowie – rysowanie pastelami, określenie wielkości i proporcji ciała ludzkiego.
- Tańcowała igła z nitką – nauka nawlekania igły, przyszywanie guzika, prostych ściegów.
- Przygotowanie prostych deserów: kisiel, budyń, galaretka z owocami.
- Maski karnawałowe.
- Drzewo zimowe – malowanie węglem drzewnym. Operowanie różną grubością linii podczas rysowania węglem oraz próby robienia tła, cieni, itp.
- Wielkanocne jajko na świątecznym stole – propozycje dzieci na przepisy z jajka i jego wykonanie; „Pasty nie do butów” – zrobienie smarowideł do pieczywa z jaj, twarogu, ryb – kanapki na drugie śniadania.
- Wykonanie kartek świątecznych z życzeniami dla rodziny.
- Miasto nocą – wydrapywanie na podkładzie z pasteli.
- Tulipany i żabki – origami.
- Wielkanocne niespodzianki.
- Wiosenne nowalijki – kanapki z wiosennych warzyw.
- Nauka łańcuszka na szydełku.
- Kolorowe motyle. dekalkomania z kleksem.
- Rysunki na szkle.
- Łatwe ciasto dla mamy i taty – przygotowanie sernika na zimno.
- Nauka nalewania wody do butelki.
- Zabawy w ogrodzie – malowanie obrazu stopami.
- Biżuteria dla mamy – wykonanie naszyjnika na wzór afrykańskiej biżuterii, ozdabianie mazakami makaronu (różne wzory) i nawlekanie na sznurek.
- Zrób coś z niczego. Wakacje zbliżają się szybkim krokiem i nasze posiłki też są już wakacyjne – pizza z szynką i żółtym serem.
- Świat widziany oczami dziecka. Malowanie akwarelą.
- Zapoznanie z nazwami, wyglądem i przeznaczeniem niezbędnych sprzętów kuchennych. Prawidłowe posługiwanie się przyborami, urządzeniami kuchennymi.
- Grupy produktów żywnościowych – przechowywanie żywności, funkcja lodówki, zamrażarki.
- Oczy też jedzą – przystawki i przekąski.
- Pierwsze samodzielne zaprojektowanie zabawki szmacianej oraz jej wykonanie z resztek materiałów, guzików i innych rzeczy krawieckich.
- Drzewo we wszystkich porach roku. Malarstwo plakatowe.
- Różności na ciepło – kolorowe grzanki dla dziewczynek i chłopaków, pyszne gofry.

- Małe kanapki – zapoznanie z zasadami zdrowego żywienia.
- Marchewkowe ciasto.
- Malowanie „mokre w mokrym”.
- Leśne ludziki są wśród nas.
- Malowanie gąbką.
- Pomysłowe rzeźby ze śniegu – indywidualne lepienie różnych kształtów ze śniegu wg własnego pomysłu, złączenie ich w jedną wspólną rzeźbę.
- Kartki walentynkowe.
- Obrazki z kleksów.
- Dzień kropki – zabawy integracyjne.
- Wyobraźnia – plakat.
- Dzień kolorowej skarpetki.
- Iskierka emocji – wykonanie kartek świątecznych i wysłanie do innych szkół.

V. Procedury osiągnięcia celów

1. Metody i formy pracy

Zrealizowanie zamierzonych celów programu będzie możliwe dzięki zastosowaniu na zajęciach różnorodnych metod nauczania. Mają one rozwijać indywidualne uzdolnienia artystyczne oraz wspierać wszechstronny rozwój dziecka, uwzględniając jego osobiste zainteresowania. Toteż w pracy z dziećmi wykorzystamy następujące metody, które zaspokoją ich potrzeby oraz rozwiną aktywność twórczą i edukacyjną:

- działania praktyczne,
- samodzielne dochodzenie do wiedzy,
- doświadczenia i eksperymenty,
- pokaz i obserwacja,
- konkursy.

Metody te rozwijają kreatywne i krytyczne myślenie, przyczyniają się do poszerzenia zainteresowań uczniów, poszerzenia ich wiedzy i nabywania nowych doświadczeń. Służą rozwojowi umiejętności komunikowania się w grupie, argumentowania, wyciągania wniosków. Każde zajęcie będą poprzedzone wcześniejszą rozmową z uczniami co do tematu następnego spotkania, stosowanych technik i sposobu ich realizacji.

Realizowany program przewiduje stosowanie zróżnicowanych form pracy dzieci, które zapewniają wychowankom osiągnięcie sukcesów rozwojowych w atrakcyjny, twórczy i aktywny sposób. Podstawowe formy, które będą stosowane na zajęciach:

- indywidualna,
- zespołowa,
- grupowa.

2. Techniki plastyczne

Stosowanie różnorodnych technik plastycznych daje dziecku możliwość eksperymentowania, wzbogaca doświadczenia estetyczne, rozwija zdolności manualne i wyobraźnię. Ponadto wyzwala ekspresję i entuzjazm oraz sprawia, że dziecko bardzo chętnie podejmuje plastyczną działalność. Poniżej przedstawiamy ważniejsze techniki, które wykorzystamy w pracy z dziećmi podczas zajęć plastycznych:

- collage z użyciem materiałów przyrodniczych (przygotowanie tła, posypanie sypkim materiałem – przyklejenie materiałów przyrodniczych) ,
- stemplowanie (technika frottage) – nazywanie faktur materiałów (gładka, lśniąca, matowa, chropowata),
- rysowanie świecą i malowanie tła szarą farbą,
(Na kartce papieru rysujemy wybrany wzór, przedmiot za pomocą świeczki następnie nakładamy na to szarą farbę plakatową)
- malowanie kamieni – farba plakatowa,
- naklejanie nasion, pestek, kaszy,
(Na przygotowanej kolorowance np: „Owocowy kosz” wyklejamy przygotowanymi nasionami)
- masa solna,
(Na jedną szklankę mąki przypada szklanka soli i około 125 ml wody. Jeśli planujemy wykonać duży model, wówczas mąkę i sól dodajemy według stosunku 1:2, aby masa była jeszcze bardziej elastyczna, można do niej dodać 2 łyżki kleju do tapet, który rozpuścimy wcześniej w wodzie)
- dekoracja techniką decupage,
(Polega na naklejaniu wzoru z papieru i pokryciu go wieloma warstwami lakeru tak, aby wtopił się całkowicie i nie był wyczuwalny przy dotknięciu. W zamyśle ma on wyglądać jak namalowany),
- rysowanie ołówkiem i gumką,
(Ołówkiem pokrywamy całą powierzchnię kartki, następnie gumką gumkujemy dowolny przedmiot, wzór)
- rysowanie pastelami,
- wycinanki, wrywanie,
- malowanie węglem drzewnym,
- wydrapywani,
(Białą kartkę kolorujemy starannie kredkami świecowymi w kolorowe plamy, musi to być gruba i solidna warstwa kredki. Tak przygotowaną kartkę zamalowujemy czarną farbą i pozostawiamy do wyschnięcia. Rysunek wykonujemy przy pomocy wykałaczki, wydrapując kontury)
- origami (sztuka składania papieru),
- szydełkowanie, szycie, przyszywanie guzików,
- malowanie na podkładzie z kaszy,

- (Na papierze rysunkowym malujemy klejem zarysowaną powierzchnię kompozycji, posypujemy kaszą. Po wyschnięciu malujemy plakatówkami)
- rysunki na szkłe witraży (farby do rysowania na szkłe, słoik, wzory),
 - malowanie obrazów stopami (farby plakatowe),
 - wykonanie naszyjnika na wzór afrykańskiej biżuterii (kolorowy makaron, sznurek),
 - projektowanie i wykonanie zabawek szmacianych;
 - malowanie gąbką,
(Rysujemy wzór i wycinamy go nożyczkami. Szablon nacieramy świecą, aby nie nasiąknął wodą. Wycięty szablon przypinamy spinaczem, aby się nie przesunął. Kawałkiem gąbki namoczonej w farbie lekko uderzamy w papier widoczny w okienku szablonu. Można użyć jednego koloru lub kilku. Trzeba tylko przygotować kilka kawałków gąbki – dla każdego koloru osobno. Za każdym razem szablon czyścimy czystą, wilgotną ściereczką, aby nie brudzić papieru)
 - obrazek z kleksów,
(Wykonujemy kleksa z czarnego tuszu, posypujemy solą, dorysowujemy pojedyncze elementy kredkami, flamastrami lub farbami)
 - wycinanki z papieru,
(Kształty wycinamy nożyczkami; technikę tę można zastosować w zadaniach o charakterze dekoracyjnym i w komponowaniu zaproszeń)
 - wyklejanki z kulek bibuły – naklejenie na przygotowanym wzorze kulek bibuły jedna obok drugiej,
 - wydzieranka,
(Wydzieramy z papieru kolorowego lub z kolorowych czasopism różne kształty i naklejamy na kartkę; można naklejać małe kawałki papieru na wcześniej naszkicowany ołówkiem wzór; jako tła można użyć resztek tapet, a elementy obrazka wydzierać z pogniecionego kolorowego papieru).

VI. Kryteria oceny i sprawdzania osiągnięć uczniów

Bardzo duże znaczenie przy stymulowaniu twórczej działalności ma ocena prac wykonanych przez dzieci. Na naszych zajęciach prace dzieci będą omawiane na bieżąco, każdy uczeń będzie miał możliwość wypowiedzenia się na temat swojej pracy, otrzyma także informację zwrotną od nauczyciela. Na zajęciach będziemy stosowały ustną ocenę opisową oraz zwrócimy uwagę na ciekawe, pomysłowe i oryginalne pomysły dzieci. Celem omawiania prac będzie przygotowanie do samodzielnego myślenia oraz umiejętności przedstawienia samodzielnego, wymyślnego sposobu na wykonanie zadania.

Uczestnictwo w zajęciach naszego Klubu stworzy dzieciom wiele możliwości, przede wszystkim aktywnego udziału w życiu szkoły i godnego jej reprezentowania w środowisku lokalnym. W dużej mierze wyznacznik ten zachęca uczniów do podejmowania wy-

siłku. Dzieci osiągają satysfakcję, ponieważ odnoszą wiele sukcesów, zdobywając wysokie miejsca w konkursach, otrzymują dyplomy oraz są nagradzane.

VII. Przewidywane osiągnięcia uczniów

W wyniku realizacji programu uczeń:

- pogłębia swoją wiedzę i umiejętności w zakresie stosowania różnych technik plastycznych,
- uczy się dokładności, cierpliwości i systematycznej pracy,
- zapoznaje się z zasadami i regułami obowiązującymi przy wykonaniu pracy,
- rozwija zainteresowanie warsztatem plastycznym pod kierunkiem nauczyciela,
- doskonali umiejętności manualne,
- uczy się organizowania swojego warsztatu pracy,
- kształtuje swoją kreatywność i wyobraźnię,
- samodzielnie poszukuje nowych środków plastycznych, stosując je odważnie do realizacji celów,
- przenosi zdobytą wiedzę i umiejętności na inne dziedziny nauki i życie codzienne,
- uczy się umiejętnej pracy w grupie i w zespole.

VIII. Sposoby ewaluacji

Ewaluacja programu Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny” będzie dotyczyła osiągnięcia zamierzonych celów oraz warunków realizacji programu. Jej celem jest monitorowanie poziomu zaangażowania dzieci w czasie zajęć oraz notowanie frekwencji na zajęciach. Duży wpływ będzie miał poziom zadowolenia uczniów z własnych zaprezentowanych umiejętności plastycznych. Dużą rolę będą odgrywały obserwacje własne, dyskusja z grupą na zajęciach podsumowujących, co się udało, a czego nie udało zrealizować podczas zajęć. Do oceny programu posłużą nam również zdjęcia z wystaw prac plastycznych w szkole oraz osiągnięcia uczniów w konkursach szkolnych i międzyszkolnych. Bardzo istotną informacją będzie dla nas opinia samych uczniów i ich rodziców w formie ankiety.

ANKIETA DLA UCZNIA

Drogi Uczniu!

Odpowiedz na poniższe pytania, zakreślając wybraną odpowiedź dotyczącą zajęć Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny”.

1. Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny”?

☐ tak ☐ nie

2. Czy poznane na zajęciach techniki były dla Ciebie interesujące?

☐ zawsze ☐ często ☐ czasami ☐ nigdy

3. Czy rozumiesz i chętnie wykonujesz ćwiczenia i prace zadane przez nauczyciela podczas zajęć klubu?

☐ zawsze ☐ często ☐ czasami ☐ nigdy

4. Czy często w domu wykonujesz różnego rodzaju prace plastyczne?

☐ tak ☐ nie

5. Czy korzystasz wówczas z propozycji i pomysłów, które poznałeś na zajęciach?

☐ zawsze ☐ często ☐ czasami ☐ nigdy

6. Czy chętnie pokazujesz swoje prace wykonane na zajęciach rodzicom, rodzinie i znajomym?

☐ tak ☐ nie

7. Czy rodzicom podobają się wykonywane przez Ciebie prace?

☐ tak ☐ nie

8. Czy chciałbyś coś zmienić w pracy naszego Klubu?

☐ tak ☐ nie

(jeśli udzieliłeś odpowiedzi „Tak”, to napisz co)

.....

.....

.....

9. Wybierz i zaznacz odpowiednią mimikę swojej twarzy po zajęciach

ANKIETA DLA RODZICA

Droży Rodzice!

Prosimy o wypełnienie ankiety, a uzyskane informacje pomogą nam ocenić, na ile nasz Program Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny” spełnia Wasze oczekiwania i potrzeby Waszych dzieci. Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Proszę zaznaczyć, jak często miały miejsce poniższe odczucia.

1. Dziecko chętnie uczęszcza na zajęcia Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny”:
☐ zawsze ☐ często ☐ czasami ☐ nigdy
2. Dziecko pokazywało w domu prace wykonane na zajęciach Klubu:
☐ zawsze ☐ często ☐ czasami ☐ nigdy
3. Dziecko chętnie wykonuje prace plastyczne w domu poza zajęciami szkolnymi:
☐ zawsze ☐ często ☐ czasami ☐ nigdy
4. W Państwa ocenie uczestnictwo Waszego dziecka w zajęciach wpływa korzystnie na jego rozwój:
☐ tak ☐ raczej tak ☐ raczej nie ☐ nie
5. Czy uważacie Państwo, że zajęcia Klubu Małego Pasjonata „Jestem kreatywny” w prawidłowy sposób rozwijają uzdolnienia plastyczne Waszego dziecka?
☐ tak ☐ raczej tak ☐ raczej nie ☐ nie

Bibliografia

1. Artysta w przedszkolu i szkole: techniki plastyczne dla dzieci/Ute i Tilman Michalski; [przekł. z j. niem. Edyta Panek]. – Kielce: „Jedność”, cop. 2014.
2. Dziecko rysuje, maluje, rzeźbi: Jak wspomagać rozwój dzieci i młodzieży/Julia Anastazja Sienkiewicz-Wilowska. – Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2011.
3. Kreatywne zabawy z papierem/Igor Buszkowski; [red. Marzena Rębała].
4. Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia, 2017.
5. Malowanie rękami, czyli Bajkowe przygody z farbą: scenariusze zajęć i karty pracy/Beata Bielska; [rys. Małgorzata Wiatr]. – Bajkowe przygody z farbą Poznań: Oficyna MM Wydawnictwo Prawnicze, 2015.
6. 50 prac ręcznych na zimę/Marcelina Grabowska-Piątek; [il. i zdj. Artur Piątek]. – Pięćdziesiąt prac ręcznych na lato. – Wrocław: „Siedmioróg”, 2014.
7. Podnieś z ziemi i zrób: prace z materiałów znalezionych w lesie, na łące lub na plaży/Katarzyna Michalec. – Gdańsk: „Harmonia”, cop. 2011.

Czasopisma:

„Mały artysta”, „Window Color”, „Hobby Extra”, „Hobby”.

Propozycja metodyczna

– test historycznoliteracki

Elżbieta Andruchów

doradca metodyczny języka polskiego, GODN

Test historycznoliteracki to część egzaminu maturalnego z języka polskiego w nowej formule, który przeprowadzony zostanie w 2023 r. Będzie on częścią Arkusza 1. i będzie sprawdzał zagadnienia z historii literatury oraz rozumienie procesów w niej zachodzących. czytamy w Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego:

„W części Test historycznoliteracki znajdą się co najmniej 2 zadania egzaminacyjne dotyczące każdej z wymienionych poniżej grup okresów literackich:

- a) starożytność (antykw i Biblia) – za rozwiązanie wszystkich zadań dotyczących antyku i Biblii będzie można uzyskać maksymalnie **3 pkt.**
- b) średniowiecze, renesans, barok, oświecenie za rozwiązanie wszystkich zadań dotyczących tych okresów będzie można uzyskać maksymalnie **4 pkt.**
- c) romantyzm, pozytywizm za rozwiązanie wszystkich zadań dotyczących tych okresów będzie można uzyskać maksymalnie **6 pkt.**
- d) Młoda Polska, 20-lecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji – rozwiązanie wszystkich zadań dotyczących tych okresów będzie można uzyskać maksymalnie **6 pkt.**
- e) literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r. – za rozwiązanie wszystkich zadań dotyczących tych okresów będzie można uzyskać maksymalnie **3 pkt.**”⁵

Tak skonstruowany test możemy przeprowadzić w ostatniej, czwartej lub piątej klasie liceum ogólnokształcącego bądź technikum. W celu kształtowania umiejętności rozwiązywania zadań nowego typu oraz sprawdzania wiedzy uczniów w codziennej pracy, warto wprowadzić narzędzia adekwatne do propozycji zawartych w Informatorze.

Poniżej przedstawiono przykładowe sprawdziany po omówieniu wybranej epoki literackiej w formie testów, maksymalna ilość punktów to 22, czyli tyle, ile może zdobyć zdający w tej części egzaminu.

⁵ https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_polski_PP.pdf

Test historycznoliteracki – renesans

Zadanie 1. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment utworu J. Kochanowskiego *Pieśń XXIV*

„Niezwyczajnym i nie leda piórem opatrzony
Polecę precz, poeta, ze dwojej złożony
Natury: ani ja już przebywać na ziemi
Więcej będę; a większy nad zazdrość, ludnemi
Miasty wzgardzę. On, w równym szczęściu urodzony,
On ja, jako mię zowiesz, wielce ulubiony
Mój Myszkowski, nie umrę ani mię czarnymi
Styks niewesoła zamknie odnogami swymi.”

Jan Kochanowski, Pieśń XXIV, [w:] tenże, Fraszki. Pieśni. Treny, Warszawa 2005

Do jakiego motywu horacjańskiego nawiązuje J. Kochanowski w powyższym utworze, wyjaśnij znaczenie motywu oraz zacytuj parafrazę z podanego tekstu:

Motyw

.....

Parafraza

.....

Zadanie 2. (0-1)

Zapoznaj się z poniższymi tekstami

Władysław Broniewski

Anka

Anka, to już trzy i pół roku,
długo ogromnie,
a nie ma takiego dnia, takiego kroku
żebym nie wspomniał o mnie:

o mnie, osieroconym przez ciebie,
i choć twardość sobie wbijam w łeb,
nie widzę cię w żadnym niebie
i nie chcę takich nieb!

Żadna tu filozofia
sprawy tej nie zgłodzi:

mojej matce, mojej siostrze było: Zofia,
i jakoś czas na to poradził.

A ja myślę i myślę o tobie
po przebudzeniu, przed snem
Może ja jestem coś winien tobie? –
bo ja wiem.(...)

**Anka- zmarła tragicznie córka poety*

W. Broniewski, Wybór wierszy, Wrocław, 2016

Do jakiego cyklu poetyckiego J. Kochanowskiego nawiązuje utwór W. Broniewskiego? Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....
.....

Zadanie 3. (0-2)

Zapoznaj się z fragmentem Trenu XIX J. Kochanowskiego oraz ilustracją Z. Stryjeńskiej

Tren XIX fr.

(...) "Śpisz, Janie? czy cię żałość twoja zwykła piecze?"
Zatym-em ciężko westchnął i tak mi się zdało,
Żem się ocknął.(...)
-Tego się, synu, trzymaj, a ludzkie przygody
Ludzkie noś; jeden jest Pan smutku i nagrody."
Tu zniknęła. - Jam się też ocknął. – Aczciem prawie
Niepewien, jeslim przez sen słuchał czy na jawie."(...)

Jan Kochanowski, Tren XIX, [w:] tenże, Fraszki. Pieśni. Treny, Warszawa 2005

Zofia Stryjeńska – Ilustracje do Trenów J. Kochanowskiego

3.1 (0-1)

Zacytuj słowa nawiązujące do hasła humanizmu renesansowego, wyjaśnij ich znaczenie w kontekście całego utworu.

Cytat.....

Uzasadnienie.....

3.2 (0-1)

Jaką sytuację z *Trenu XIX* ilustruje podany obraz, odpowiedź uzasadnij.

.....
.....
.....

Zadanie 4. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment utworu:

„Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz miary?

Tyś pan wszytkiego świata, Tyś niebo zbudował
I złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował;

Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi
I przykryłeś jej nagość zioły rozlicznemi”.

Jan Kochanowski, Pieśń XXV, [w:] tenże, *Fraszki. Pieśni. Treny*, Warszawa 2005

William Blake „Stworzenie świata”

Czy wizerunek Boga w utworze Jana Kochanowskiego jest taki sam, jak na obrazie Williama Blake'a? Zajmij stanowisko i uzasadnij je, odwołując się do obu dzieł.

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0-1)

Zapoznaj się z fragmentem utworu Pieśń V (Księgi wtóre)

„Zetrzy sen z oczu, a czuj w czas o sobie,
Cny Lachu! Kto wie, jemu czyli tobie
Szczyć się chce służyć? A dokąd wyroku
Mars nie uczyni, nie ustępuj kroku!(...)”

Skujmy talerze na talery, skujmy,
A żołnierzowi pieniądze gotujmy!
Inszy to darmo po drogach miotali,
A my nie damy, bychmy w cale trwali?”

Jan Kochanowski, Pieśń V, [w:] tenże, Fraszki. Pieśni. Treny, Warszawa 2005

Która z funkcji języka – wybrana spośród wymienionych poniżej – występuje w utworze „Pieśń o spustoszeniu Podola”? Uzasadnij swoją odpowiedź.

informatywna

poetycka

metajęzykowa

impresyjna

ekspresyjna

magiczna

Funkcja

Uzasadnienie

Zadanie 6. (0-2)

Przeczytaj poniższe fragmenty utworu J. Kochanowskiego

Pieśń IX fr.

Chcemy sobie być radzi?
Rozkaż, panie, czeladzi,
Niechaj na stół dobrego wina przynaszają,
A przy tym w złote gęśli albo w lutnię grają.(...)

A nigdy nie zabłądzi,
Kto tak umysł narządzi,

Jakoby umiał szczęście i nieszczęście znosić,
Temu mężnie wytrzymać, w owym się nie wznosić.

Jan Kochanowski, Pieśń IX, [w:] tenże, Fraszki. Pieśni. Treny, Warszawa 2005

Nazwij i zdefiniuj systemy filozoficzne, do których nawiązuje poeta, swój wybór poprzyj cytatem

1.....

cytat

2.....

cytat

Zadanie 7. (0-1)

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj do tytułu utworu renesansowego nazwę gatunku, który ten utwór reprezentuje.

A. Sielanka, **B.** tragedia szekspirowska, **C.** nowela, **D.** tragedia renesansowa, **E.** traktat polityczny, **F.** kazanie

Tytuł utworu	Gatunek
„Odprawa posłów greckich”	
„Wsi spokojna, wsi wesoła”	
„O poprawie Rzeczypospolitej”	
„Sokół”	
„Makbet”	

Zadanie 8. (0-2)

Zapoznaj się z tekstem Jan Kochanowski, Pieśń III (Księgi wtóre)

„Nie wierz Fortunie, co siedzisz wysoko;
Miej na poślednie koła pilne oko:
Bo to niestała pani z przyrodzenia,
Często więc rada sprawy swe odmienia.

Nie dufaj w złoto i w żadne pokłady,
Każdej godziny obawiaj się zdrady:
Fortuna co da, to zasię wziąć może,
A u niej żadna dawność nie pomoże.”

Jan Kochanowski, Pieśń III, [w:] tenże, Fraszki. Pieśni. Treny, Warszawa 2005

8.1 (0-1)

Nazwij motyw antyczny, który został wykorzystany w tekście i wyjaśnij, jaką funkcję pełni ten motyw w utworze Jana Kochanowskiego

.....

.....

8.2 (0-1)

Podaj frazeologizm, który związany jest z motywem występującym w utworze J. Kochanowskiego. Wyjaśnij współczesne znaczenie tego frazeologizmu.

.....

.....

Zadanie 9. (0-2)

Przeczytaj podany tekst: „Kazanie wtóre, o miłości ku Rzeczypospolitej” fr.

„Żaden z was, Przekaczeni Panowie, nie jest tak prosty, aby nie baczył ciężkiej i wielkiej niemocy tego naszego Królestwa i wewnętrznego a domowego jego zachwiania; abo żeby nie uczuł mocnego nieprzyjaciela, który na głowy nasze następuje i rozbojem straszliwym nam grozi.(...) Jako namilejszej matki swej miłować i onej czcić nie macie, która was urodziła i wychowała, nadała, wyniosła? Bóg matkę czcić rozkazał. Przeklęty, kto zasmuca matkę swoją. A która jest pierwsza i zasłużeńsza matka jako ojczyzna, od której imię macie i wszystko, co macie, od niej jest? Która gniazdem jest matek wszystkich i powinowactw wszystkich, i komorą dóbr waszych?(...) Gdy się z okrętem źle dzieje, gdy dziur jego nie zatykamy, gdy wody z niego nie wylewamy, gdy się o zatrzymanie jego nie staramy, gdy dla bezpieczeństwa jego wszystkim, co w domu jest, nie pogardzamy: zatonię, i z nim my sami poginiemy. W tym okręcie macie syny, dzieci, żony, imienia, skarby, wszystko, w czym się kochacie. W tym tak wiele dusz jest, ile ich to królestwo i państwa przyłączone mają.(...)”

Piotr Skarga, Kazania sejmowe, Warszawa, 1995

Każdy ze wskazanych w tabeli środków retorycznych zilustruj przykładem z tekstu i określ funkcję każdego z nich.

Nazwa środka	Przykład z tekstu	Funkcja w tekście
Apostrofa		
Personifikacja		
Pytanie retoryczne		

Wyjaśnij znaczenie alegorii tonącego okrętu w kontekście znajomości całości utworu

.....

.....

Zadanie 10. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment Pieśni XIX J. Kochanowskiego

I szkoda zwać człowiekiem, kto bydlęce żyje
Tkając, lejąc w się wszystko, póki zstawa szyje;
Nie chciał nas Bóg położyć równo z bestyjami:
Dał nam rozum, dał mowę, a nikomu z nami.
Przeto chciejmy wziąć przed się myśli godne siebie,
Myśli ważne na ziemi, myśli ważne w niebie;
Służmy pocziwej sławie, a jako kto może,
Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże.

Jan Kochanowski, Pieśń IX, [w:] tenże, Fraszki. Pieśni. Treny, Warszawa 2005

Wypisz z fragmentu Pieśni XIX J. Kochanowskiego cytat świadczący o wyjątkowości istoty ludzkiej. Uzasadnij związek tego cytatu z renesansową ideą antropocentryzmu.

Cytat –

.....

Uzasadnienie –

.....

Zadanie 11. (0-2)

Zapoznaj się z fraszką J. Kochanowskiego „O żywocie ludzkim” oraz zdjęciem marionetek

O żywocie ludzkim

Fraszki to wszystko, cokolwiek myślemy,
Fraszki to wszystko, cokolwiek czyniemy;
Nie masz na świecie żadnej pewnej rzeczy,
Próżno tu człowiek ma co mieć na pieczy.
Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława,
Wszystko to minie jako polna trawa;

Naśmiawszy się nam i naszym porządkom,
Wemkną nas w mieszek, jako czynią łątkom⁶

Marionetki Teatru Barnaby, Gdańsk, fot. Edyta Steć

11.1 (0-1)

Jaki motyw łączy przywołane teksty kultury? Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....

11.2 (0-1)

Podaj, jaki motyw biblijny wykorzystał J. Kochanowski w charakterystyce ludzkiego życia? Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....

Zadanie 12. (0-3)

Wskaż kontekst interpretacyjny do podanych utworów Jana Kochanowskiego, uzasadnij wybór, odwołując się do znajomości treści utworów oraz własnej wiedzy.

kontekst biograficzny, kontekst historyczny, kontekst literacki, kontekst mitologiczny

„Odprawa posłów greckich”

Kontekst –

Uzasadnienie –

„Treny”

Kontekst –

Uzasadnienie –

„Pieśń o spustoszeniu Podola”

Kontekst –

Uzasadnienie –

⁶ Wemkną nas w mieszek, jako czynią łątkom – wsadzą nas do worka jak kukiełki (marionetki) po przedstawieniu.

Test historycznoliteracki – romantyzm

Zadanie 1. (0-2)

Przeczytaj poniższe fragmenty utworu

ADAM MICKIEWICZ *Oda do młodości*

Bez serc, bez ducha, –to szkieletów ludy!

Młodości! dodaj mi skrzydła!(...)

Młodości! Ty nad poziomy

Wylatuj, a okiem słońca

Ludzkości całe ogromy

Przeniknij z końca do końca!

Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga,

Łam, czego rozum nie złamie!

Młodości! Orla twych lotów potęgą,

Jako piorun twoje ramie!

Adam Mickiewicz, Oda do młodości, [w:] tegoż, Wiersze, Warszawa 1957

1.1 (0-1)

Która z funkcji języka – wybrana spośród wymienionych poniżej – występuje w utworze „Oda do młodości”? Uzasadnij swoją odpowiedź.

informatywna

poetycka

metajęzykowa

impresywna

ekspresywna

magiczna

Funkcja

Uzasadnienie

.....

1.2 (0-1)

Zacytuj z tekstu fragment wskazujący na romantyczny sposób poznawania świata.

Uzasadnij swój wybór

Cytat.....

Uzasadnienie.....

.....

Zadanie 2. (0-2)

Zapoznaj się z poniższym tekstem A. Mickiewicz, *Romantyczność*

Methinks, I see... Where?

– In my mind's eyes.

Zdaje mi się, że widzę... Gdzie?
Przed oczyma duszy mojej.

Adam Mickiewicz, *Romantyczność*, [w:] tegoż, *Wiersze*, Warszawa 1957

2.1 (0-1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powyższy fragment dzieła Adama Mickiewicza jest

A. mottem. B. dedykacją. C. przypisem. D. przedmową.

2.2 (0-1)

Podaj, do jakich założeń ideowych związanych z epoką romantyzmu podany fragment odwołuje się Adam Mickiewicz. Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....
.....
.....

Zadanie 3. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment tekstu

A. Mickiewicz, „Świtez”

Świtez, i w sławne orężem ramiona
I w kraśne twarze bogata,
Niegdyś od książąt Tuhanów rządzona,
Kwitnęła przez długie lata.
Raz niespodzianie obiegł tam Mendoga
Potężnem wojskiem car z Rusi;
Na całą Litwę wielka padła trwoga,
Że Mendog poddać się musi.
Nim ściągnął wojsko z odległej granicy,
Do ojca mego napisze:
– »Tuhanie! w tobie obrona stolicy,
Śpiesz, zwołaj twe towarzysze«. –

Adam Mickiewicz, *Świtez*, [w:] tegoż, *Wiersze*, Warszawa 1957

3.1 (0-1)

Określ gatunek wskazanego utworu

.....
.....

3.2 (0-1)

Na podstawie fragmentu oraz własnej wiedzy wskaż cechy gatunkowe utworu Mickiewicza

.....

.....

Zadanie 4. (0-2)

Zapoznaj się z poniższym fragmentem tekstu

ADAM MICKIEWICZ, *Sonety krymskie, Bakczysaraj w nocy*

Rozchodzą się z dżamidów pobożni mieszkańce,
Odgłos izanu w cichym gubi się wieczorze,
Zawstydziło się licem rubinowém zorze,
Srebrny król nocy² dąży spocząć przy kochance.
Błyszczą w haremie niebios wieczne gwiazd kagańce
Śród nich po safirowym żeglują przestworze
Jeden obłok , jak senny łabędź na jeziorze,
Pierś ma białą ,a złotem malowane krańce.

<https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/sonety-krymskie-bakczysaraj-w-nocy.pdf>

4.1 (0-1)

Jakiej nowatorskie zjawisko językowe zastosował A. Mickiewicz we fragmencie?
Zdefiniuj , podaj dwa przykłady.

.....

.....

4.2 (0-1)

Na podstawie utworu oraz własnej wiedzy wskaż kontekst, który może służyć interpretacji utworu. Uzasadnij wybór.

Kontekst

Uzasadnienie

.....

Zadanie 5. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment tekstu

Dziady cz. III A. Mickiewicz

Ja mistrz!
Ja mistrz wyciągam dłonie

Wyciągam aż w niebiosy i kładę me dłonie
Na gwiazdach jak na szklanych harmoniki kręgach.(...)
Boga, natury godne takie pienie!
Pieśń to wielka, pieśń-tworzenie.
Taka pieśń jest siła, dzielność,
Taka pieśń jest nieśmiertelność!
Ja czuję nieśmiertelność, nieśmiertelność tworzę,
Cóż Ty większego mogłeś zrobić –Boże

Adam Mickiewicz, *Dziady dreźnieńskie (Część III)*, Wrocław 2012

5.1 (0-1)

Na podstawie fragmentu utworu oraz własnej wiedzy nazwij i zdefiniuj postawę postawę, którą przyjmuje Konrad

Postawa

Definicja

5.2 (0-1)

Wskaż kontekst , na podstawie którego można zinterpretować postawę bohatera

.....
.....

Zadanie 6. (0-1)

Zapoznaj się z ilustracją

Walka dobra ze złem o duszę Konrada

Jakie wydarzenie z życia Konrada przedstawia ilustracja pt. Walka dobra ze złem o duszę Konrada? Uzasadnij odpowiedź.

.....
.....
.....

Zadanie 7. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment tekstu – Dziady cz. III A. Mickiewicz

Widzenie

Tyran wstał – Herod! – Panie, cała Polska młoda
Wydana w ręce Heroda.
Co widzę – długie, białe, dróg krzyżowych biegi,
Drogi długie – nie dojrzeć – przez puszcze, przez śniegi
Wszystkie na północ! – tam, tam w kraj daleki,
Płyną jak rzeki.
Płyną: – ta droga prosto do żelaznej bramy,
Tamta jak strumień wpadła pod skałę, w te jamy,
A tamtej ujście w morzu. – Patrz! po drogach leci
Tłum wozów – jako chmury wiatrami pędzone,
Wszystkie tam w jedną stronę.
Ach, Panie! to nasze dzieci,
Tam na północ – Panie, Panie!
Takiż to los ich – wygnanie!
I dasz ich wszystkich wygubić za młodu,
I pokolenie nasze zatracisz do końca?

Adam Mickiewicz, Dziady drezdeńskie (Część III), Wrocław 2012

7.1 (0-1)

Wskaż motyw biblijny, który został wykorzystany w tekście i wyjaśnij, jaką funkcję pełni w utworze A. Mickiewicza.

.....
.....

7.2 (0-1)

Na podstawie fragmentu oraz własnej wiedzy, nazwij ideę zawartą w scenie V oraz wyjaśnij jej przesłanie.

.....
.....
.....

Zadanie 8. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment – Kordian, J. Słowacki

Kordian sam

dobywa pistoletu
Nabity – niechaj krzemień na żelazo pada...

Ból, chwila jedna, ciemno – potem jasność błysnie.
Lecz jeśli nie zaświeci nic?... i ból przeminie?
Jeśli się wszystko z chwilą boleści rozprysnie?
A potem ciemność... potem nawet ciemność ginie,
Nic – nic – i sobie nawet nie powiem samemu,
Że nic nie ma – i Boga nie zapytam, czemu
Nic nie ma?... Ha! więc będę zwyciężony niczem?...
przykłada broń do czoła
Nie... nie w tym ogrodzie.
Znajdę wśród lasów łąkę kwietną i odludną.

Juliusz Słowacki, *Kordian*, Wrocław, 1974

8.1 (0-1)

Na podstawie fragmentu oraz władnej wiedzy , scharakteryzuj Kordiana jako bohatera romantycznego.

.....

.....

8.2 (0-1)

Wskaż kontekst literacki , który jest źródłem kreacji literackiej tego typu bohatera. Uzasadnij swój wybór.

.....

.....

Zadanie 9. (0-1)

Określ gatunek poniższych utworów

- a. sonet, b. powieść poetycka, c. dramat romantyczny, d. powieść epistolarna,
e. ballada, f. epepeja narodowa

TYTUŁ UTWORU	GATUNEK
„Świtez”	
„Cierpienia młodego Wertera”	
„Stepy akermańskie”	
„Konrad Wallenrod”	
„Kordian”	

Zadanie 10. (0-2)

Przeczytaj podany fragment utworu – Kordian J. Słowacki

PRZYGOTOWANIE

Roku 1799 dnia 31 grudnia w nocy

Chata sławnego niegdyś czarnoksiężnika Twardowskiego w górach Karpackich – przy chacie obszerny dziedziniec – dalej skały – w dole bezlistne bukowe lasy. Ciemność przerwana błyskawicami

Czarownica czesze włosy i śpiewa

Kordian milczy; Grzegorz mówi następującą bajkę:

Było sobie niegdyś w szkole

Piękne dziecię, zwał się Janek.

Czuł zawczasu bożą wolę,

Ze starymi suszył dzbanek.

Willa włoska – pokój cały zwierciadłami wybity – kobierce – wazony rznięte z lawy, pełne kwiatów – przez okna widać piękną okolicę. – młoda i piękna Włoszka

Juliusz Słowacki, Kordian, Wrocław, 1974

10.1 (0-1)

Na podstawie fragmentu oraz własnej wiedzy, wymień cechy gatunkowe dramatu romantycznego

.....
.....

10.2 (0-1)

Na podstawie fragmentu oraz własnej wiedzy, uzasadnij, że utwór ma charakter synkretyczny

.....
.....

Zadanie 11. (0-1)

Przeczytaj poniższy fragment utworu – Adam Mickiewicz Konrad Wallenrod

Wówczas pomiędzy Niemcami,

Był wajdelota litewski wzięty w niewolę przed laty,

Służył tłumaczem wojsku. Ten, gdy się o mnie dowiedział,

Żem sierota i Litwin, często mię wabił do siebie,

Rozповідаł o Litwie, duszę stęsknioną otrzeźwiał

Pieszczotami i dźwiękiem mowy ojczystej, i pieśnią.

On mię często ku brzegom Niemna sinego prowadził,
Stamtąd lubiłem na miłe góry ojczyste poglądać;
Gdyśmy do zamku wracali, starzec łzy mi ocierał,
Aby nie wzbudzić podejrzeń: łzy mi ocierał, a zemstę
Przeciw Niemcom podniecał. (...)
Chciałem mordować Krzyżaków,
Albo do Litwy uciekać: starzec hamował zapędy.
»Wolnym rycerzom, powiadał, wolno wybierać oręż
I na polu otwartym bić się równymi siłami;
Tyś niewolnik: jedyna broń niewolników jest zdrada.

Adam Mickiewicz, Konrad Wallenrod, Wrocław 2019.

W kontekście podanego fragmentu „Konrada Wallenroda” wyjaśnij, jaka jest rola poety romantycznego.

.....
.....

Zadanie 12. (0-2)

Przeczytaj poniższy fragment utworu Kordian, J. Słowacki

Szatan daje rozkazy, diabli pracują
W żywioł ziemi
Dorzucić szpilek Kaprała
Z główkami laku, któremi
Kreśli lany, królów zwała,
Szpilek czterdzieście tysięcy
Rzućcie w kocioł...

Juliusz Słowacki, Kordian, Wrocław, 1974

12.1 (0-1)

Na podstawie fragmentu oraz własnej wiedzy przedstaw ocenę J. Słowackiego dotyczącą klęski powstania listopadowego.

.....
.....

12.2 (0-1)

Wskaz inny utwór J. Słowackiego, którym autor porusza ten sam motyw, określ właściwy kontekst przywołanego tekstu.

.....
.....

Zadanie 13. (0-1)

Zastanawiając się nad fenomenem poezji Norwida, dochodzimy do wniosku, że jej siła tkwi w uniwersalności i aktualności. Poeta posiadał niebywały dar zaklinania w kilku słowach, w paru wersach, w skondensowanych, a przy tym sugestywnych metaforach tego, co dotyczy każdego człowieka bez wyjątku. W jego antropocentrycznej liryce aż skrzy się od sformułowań, które trafiły do naszej społecznej świadomości, a nawet do języka potocznych rozmów w formie sentencji czy aforyzmów. Któż nie słyszał takich sformułowań, jak: „Czy ten ptak kała gniazdo, co je kała, / Czy ten, co mówić o tym nie pozwala?”, „Ideal – sięgnął bruku”, „Odpowiednie dać rzeczy – słowo!”, „Przeszłość – jest to dziś, tylko cokolwiek dalej”(…) Z jednej strony jest autorem lapidarnych wierszy, np. Moja piosnka, Moja ojczyzna czy Pielgrzym lub Nerwy, z drugiej – wierszy rozbudowanych formalnie, napisanych z wielkim rozmachem, takich jak Fortepian Szopena czy Bema pamięci żałobny rapsod bądź Fulminant. Rapsod. W jego dorobku pozostają także liczne poematy, do których należą: A Dorio ad Phrygium, Promethidion czy Rzecz o wolności słowa.

<http://blog.polona.pl/2021/09/cyprian-kamil-norwid-artysta-wszechstronny>

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do powyższego fragmentu. Zaznacz P, jeśli jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	W języku polskim utrwaliły się frazeologizmy pochodzące z twórczości Norwida.		
2.	Utwory Norwida są niezrozumiałe dla czytelnika, ze względu na stosowane przez poetę sformułowania zaczerpnięte z języka potocznego.		
3.	Utwory Norwida są jednorodne pod względem form gatunkowych.		

Zapraszamy do zapoznania się z ofertą naszych szkoleń, warsztatów i konferencji:

<https://www.godn.eu/oferta/>

oraz do kontaktu z naszymi doradcami metodycznymi